Maimonides' Commentar

zum

Tractat Kidduschin.

Kritische Edition des arabischen Urtextes

mit verbesserter hebräischer Uebersetzung, Einleitung und Anmerkungen.

Inaugural-Dissertation

zur

Erlangung der Doctorwürde

der

philosophischen Fakultät

der

Kaiser-Wilhelms-Universität zu Strassburg

vorgelegt von

cand. phil.

Aron Bär Nurock (1875)

aus Mitau.

BERLIN.

Druck von H. Itzkowski, Gips-Str. 9.

1902.

Approbiert am 9. November 1901.

Meinen teuren Eltern

in Liebe und Dankbarkeit

gewidmet.

Einleitung.

Die vorliegende kritische Edition des arabischen Mischnahcommentars von Maimonides, welche sich an die bisherigen Veröffentlichungen meiner Vorgänger[1]) anschliesst, verfolgt den Zweck, mit Hilfe des arabischen Originals das Verständniss der hebr. Uebersetzung zu erleichtern.

Dem arabischen Texte liegen zwei Handschriften zu Grunde:

1. Codex Or. Qu. 567b der kgl. Bibliothek zu Berlin. Vgl. über denselben Steinschneider's „Katalog der hebr. Hss. der kgl. Bibliothek zu Berlin." Band II p. 17.

---

[1]) J. Barth: Maimonides' Commentar zum Tractat Makkoth im arab. Urtext und verbesserter hebr. Uebersetzung. (Jahresbericht d. Rabbinerseminars zu Berlin 1879—80).

J. Derenbourg: Commentaire de Maimonide sur la Mischna Tohorot. Berlin 1887—93.

E. Baneth: Maimunis Commentar z. Tractat Abot. Berlin 1890.

M. Friedländer: Maim. Com. z. Tr. Rosch-Haschana. Berlin 1890.

E. Weill: Maim. Com. z. Tr. Berachoth. Berlin 1891.

J. Zivi: M. C. z. Tr. Demai. Berlin 1891.

Sal. Bamberger: M. C. z. Tr. Kilajim. Frankfurt a. M. 1891.

M. Weisz: M. C. z. Tr. Sanhedrin (I—III). Halle 1893.

D. Herzog: M. C. z. Tr. Peah. Berlin 1894.

M. Wohl: M. C. z. Tr. Chulin (III—IV). Berlin 1894.

J. Wiener: M. C. z. Tr. 'Aboda-Zarah. Berlin 1895.

Sel. Bamberger: M. C. zu Tr. Challah. Frankfurt a. M. 1895.

J. Fromer: M. C. z. Tr. Middoth. Breslau 1898.

J. Loevenstein: M. C. z. Tr. Bechoroth. Berlin 1897.

M. Beermann: M. C. z. Tr. 'Edujoth (I). Berlin 1897.

S. Behrens: M. C. z. Tr. Megillah. Breslau 1901.

J. Holzer: Maim. Einleitung zu Chelek. Berlin 1901.

H. Kroner. M. C. z. Tr. Pesachim. Berlin 1901.

2. Cod. Ms. Or. 578 der Nationalbibliothek zu Paris. Vgl. über denselben Taschereau's „Catalogue des Manuscrits Hebreux et Samaritains de la Bibliotheque imperiale". p. 61.

Der Berliner Codex ist am Ende defect, so dass ich für einige Seiten nur Cod. Paris benutzen konnte. Der Pariser Codex, der mit unserem Tractate schliesst, hat am Schlusse folgende, an manchen Stellen sehr schwer lesbare Nachschrift des Abschreibers:

תממנא נסך̇ הד̇א אלסדר במדינה̈ גרנאטה יום אלארבעה̈ ת̇אלת̇ עשר אדר אלמעט̇ם סנה̈ כ̇מסה̈ אלף̇ ומאיה̈ ותסעה̈ וכמסין[1]) ללכ̇ליקה̈ ונסכ̇תה אלי ריאצ̇ת נפסי פ̇ימא חטבה (?) עלמה ועמלה מלטוף̇ באלטאף̇ אללה תעלי ראג̇י אלי רחמתה ופרג̇ה ושפקתה וג̇מיל אחסאנה ועליה תוכלאי (?) ורג̇אי

וכתב מאיר בן לאדוני הקדוש ר' דוד וצוקי'ל בן יעיש יהי אלהיו עמו ויעל

בלג̇ת אלמקאבלה̈ פי שהר אדר אלמורך̇ אעלאת (?) בחמד אללה תעלי ולה אלשכר ואלחמד

Zur Herstellung der hebräischen Ueberesetzung dienten mir:

Editio princeps (Neapel 1492), Druck Mantua 1561 und die Talmudausgaben: Prag 1834, Wien 1877 und Wilna 1884.

Als Mischnatext behielt ich den des Berliner Cod. unverändert bei.

Die Orthographie unserer Handschriften ist die in den jüdisch-arabischen Hss. gewöhnliche; folgende Buchstaben seien hervorgehoben: ث = ת̇; خ = כ̇; ذ = ד̇; س = ס; ش = ש; ض = צ̇; ظ = צ̇; غ = ג̇; ج = ג; (P ج = ג̇).

Als besondere orthographische Eigentümlichkeiten sind hervorzuheben:

Das الف الوصل des Artikels wird in Ms. B. selbst nach den Präpositionen ل und ب gesetzt.

Wörter, die mit einem الف مقصورة schliessen, werden oft mit א am Ende geschrieben, wo י richtiger wäre, doch herrscht grosse Inconsequenz. (Vgl. Nöldeke, Gesch. d. Korans p. 253).

Das الف الوقاية schreibt B. nicht, während P. es immer hat. (Ich folgte darin P.).

---

[1]) Merkwürdigerweise heisst es bei Tascherau a. a. O.: „Le ms. a été exécuté a Grenade, et achevé le mercredi 13 adar 5151", — statt 5159, welche Zahl, wie aus unserer Stelle ersichtlich, richtiger ist. —

Wörter, die auf langes ā mit א endigen, schreibt B. fasst immer י, z. B. אדי, כמי, חדי; P. dagegen immer mit א, welche Schreibweise ich auch immer beibehalten habe. In P. wird ألف مقصورة fasst stets mit י geschrieben.

Hamza wird am Ende des Wortes nicht bezeichnet, z. B. שי = شَيْءٌ; גא = جَآءَ; גז = جُزْءٌ;

In der Mitte des Wortes wird es gewöhnlich in و oder ى verwandelt, z. B. חינייד = حينئذ;

Das Teschdid ist in B. bei radikalen و und ى durch Verdoppelung dieser Consonanten angedeutet. — In P. dagegen sehr selten.

Zu den Spracheigentümlichkeiten, deren Einzelheiten in den Anmerkungen ausführlich besprochen werden, sei hier kurz bemerkt, dass die Sprache des Commentars im Wesentlichen dieselben Erscheinungen aufweist, die August Müller in seinem Aufsatz: Ueber Text und Sprachgebrauch von Ibn Abi Uṣeibi'a's' Geschichte der Aerzte (Sitzungsbericht der kgl. bayr. Akademie der Wissenschaften zu München, philosophisch-philologische Classe, 1884) p. 888 bis 977 zusammengestellt hat.

Ausserdem weisen wir neben den Eingangs erwähnten Editionen auf Goldzihers Ausführungen in seinem Aufsatz über „das arabische Original von Maimunis Sefer Hamiṣwot“, W Z K M III p. 78 ff., hin. —

Die von meinem hochverehrten Lehrer Herrn Prof. Nöldeke gemachten Anmerkungen sind am Ende durch ein N. als solche gekennzeichnet.

Zum Schlusse sei es mir gestattet, den Verwaltungen der Königl. Bibliothek zu Berlin, sowie der Bibliothek des Rabbiner-Seminars daselbst, der Nationalbibliothek zu Paris, der Kaiserlichen Universitäts- und Landesbibliothek zn Strassburg und der Hofbibliothek zu München für ihr freundliches Entgegenkommen meinen besten Dank auszusprechen.

Anmerkungen.

1) וקו׳ häufige Abkürzung für וקולהם und וקולה.

2) Der Indicativ statt des Jussiv nach לם ist bei Maim. sehr häufig. Vgl. Goldziher WZKM III p. 80 und Herzog a. a. O. p. 24. — Besonders oft לם יקול.

3) Vgl. Bamberger, Challah, Anm. 82, wo es heisst: „אתּפק im Sinne von "יזדמן" wie die Ausgg. haben, in den Lexx. nicht zu finden." Ich habe אתּפק in dieser Bedeutung in den Lexx. wohl gefunden.

4) Das א des Artikels nach der Praeposition ל.

5) Hier liegt eine Differenz zwischen beiden Hss. vor. Dass aber der Text von P. — מכת מרדות — der richtige ist, ergiebt sich mit Evidenz aus Talmud Jebhamoth 52a, und aus Maimonides' Codex, Hilchoth Ischuth, Cap. III, Hal. 21, und Hilchoth Issure Biah, Cap. XXI, Hal. 14.

6) יתסייב V. Form von سَيَّبَ ist hier für das Passiv der II. gebraucht. Vgl. Spitta, Grammatik des Arab. Vulgärdialectes von Oberägypten, wo nachgewiesen wird, dass im ägyptischen Dialect die V., VII. und VIII. Form passivisch gebraucht werden. (Ebenso in anderen Dialecten. N.)

7) איסר eine römische Münze As, vgl. Zuckermann, die hebr. Münzen, p. 23.

8) Ueber تَنْفَّل vgl. Goldziher WZKM III, 83.

9) תע׳ Abbreviatur für תעלי.

10) Zu den Eigentümlichkeiten der Diction des Maimon. gehört die häufige Verbindung der Conjunction אד׳ mit der Partikel ו. Es ist hierin, was schon Baneth a. a. O. p. 123 vermutet, lediglich ein Hebraismus zu sehen. Das mischnische . . . הואיל ו hat hierin den arab. Stil des Maimonides beeinflusst.

11) Ueber טאלמא vgl. Wiener, Anm. 59.

12) Ueber den Wert des סלע vgl. Zunz, Zur Gesch. und Literatur, p. 540 ff.

13) Ueber صار = جاء vgl. Lane.

14) Die Form פרייה mit Teschdid kommt in den Lexicis nicht vor.

(Es soll wohl فَدْيَةٌ sein, nicht ein sehr unwahrscheinliches فَدِيَّةٌ. N.) Vgl. Löwenstein a. a. O. Anm. 14.

15) Bemerkenswert ist die Construction von سرق ohne Praeposition.

16) אלדי gebraucht Maim. wie das hebr. אשר im Sinne von „dass“ und „weil“, also für אן und לאן. Auch dies ist eine Eigentümlichkeit des arabischen Vulgärdialectes in Aegypten, vgl. ZDMG p. 523 Spittas Grammatik usw. besprochen von Goldziher.

17) אלדי statt אלדין. Vgl. Herzog a. a. O. Anm. 31; Müller a. a. O.

17a) יטייר = يُطَيِّرُ II. Stamm von طار. Vgl. Dozy: „faire sauter un oeil hors de la tête; طَيَّرْ عَيْنَهُ (Daumas). Voc. a طَيَّرْ seul sous exoculare.“

18) Ueber دَرْكٌ im Sinne von „responsabilité, la garantie de la revendication“ vgl. Dozy.

19) Ueber טי vgl. Weill, Anm. 44. Barth p. 15.

20) ולו „sogar“ nicht in d. Lexx. Nöldeke bei Wiener, 147, vielleicht unbewusste Nachahmung von אפילו.

21) Vielleicht hier als I. Pers. sing. (wegen תטלבני und טולת) zu fassen. Vgl. Nöldeke bei Weill, p. 10: „Im Maghrib bildet man so von Alters her die 1. sing. mit n.“

22) أَحَالَ „hinweisen auf“, Nöldeke bei Wiener, Anm. 44.

23) בקאת statt בקית. Vgl. Nöldeke bei Wiener, Anm. 176.

24) نفع X. = „utilitatem cepit e re“ kommt bei Freytag in dieser Bedeutung nur in der VIII. Form vor. Dozy führt auch für die X. Form in derselben Bedeutung zwei Belegstellen an, zu denen diese Stelle als weiterer Beleg dienen kann. Vgl. auch Löwenstein a. a. O. Anm. 73.

25) Die Differenz der beiden Mss. erklärt sich dadurch, dass in B die Ansicht des ר׳ יהודה wiedergegeben ist, während in P die Meinung des ר׳ שמעון zu Grunde liegt. P stimmt mit der hebräischen Uebersetzung überein, während die endgiltige Entscheidung in Maimonides' Jad Hachasaqa הלכות בכורים Perek XII seiner Auffassung in B entspricht. Es ist dies ein Beweis mehr für die Behauptung Geiger's (in seinem Moses ben Maimon p. 27), dass Maimonides nachträglich seinen Mischnahcommentar teilweise umgearbeitet hat.

26) Nach ולו wäre כאן zu erwarten.

27) خَابَثَ ist mir unbekannt, aber gut gebildet: „gemein gegen einen handeln“. N.

28) أَوْرَى nicht classisch (aber sehr beliebt. N.)

29) يقدر coordiniert mit dem Impf. zu verbinden, ist eine stilistische Eigenheit der nachclassischen Prosa, vgl. Landauer in der Einleitung zu Sa'adia's

Kitâb al Imânât wa'l I'tiqâdât p. XVII. — Im arab. Vulgärdialect Aegyptens ist diese Construction ganz geläufig. Vgl. Spitta, Grammatik usw. § 165. — Auch אחתאג construiert Maim. mit fg. Impf. ohne אן.

30) לכן ist hier wohl kaum richtig. Es ist vielmehr ולו zu erwarten.

31) ר' אליעזר ist falsch. Es muss unbedingt ר' טרפון heissen, wie auch die Ausgg. haben.

32) כשיתה ist auffällig. Es müsste entweder לכשייתה oder כשייה heissen. Vgl. Beermann, Anm. 10.

33) איאך gebraucht Maim. im Sinne des hebr. פן oder שמא = vielleicht.

34) Ueber Indicativ statt Subjunctiv vgl. Nöldeke bei Weill, Anm. 29.

35) حفز gewöhnlich c. عن construiert.

36) ترك im Sinne „erlauben, zulassen" habe ich in den Lexx. nicht gefunden.

37) Ueber כותי vgl. Bamberger, Challah, Anm. 66.

38) Es ist höchstwahrscheinlich zu lesen בחדא = بِحِذَآء, entsprechend dem hebräischen נגד,

39) Ueber ונאחיך vgl. Herzog, Anm, 145.

40) אסרטיא = στρατιά.

41) ليس beim Perfect ist nicht classisch. N.

42) מן wäre zu erwarten.

43) ובישרם. Dieses ו „und zwar" ist gegen den alten Sprachgebrauch. N.

44) Von פלא ab konnte ich nur Ms. Paris benutzen.

45) Wahrscheinlich פרק zu lesen.

46) Höchst auffällig ist hier der Gebrauch des Acc. אלשכצין unmittelbar neben dem Nom. אלדאן. Viell. ist auch אלדין zu lesen.

47) כאד. Dieses Wort verstehe ich nicht; es ist überhaupt überflüssig.

48) Muss מכל heissen.

49) Das Wort im Ms. unleserlich. Vielleicht: ואלמתקן.

50) עא"ם = عليهم السّلام.

Vita.

Ich, Aron Bär Nurock, Sohn des Rabbiners zu Mitau Hirsch Nurock und dessen Ehefrau Zire Deborah, geb. Lichtenstein, wurde am 22. October 1875 zu Tuckum, Kurland, Russland, geboren.

Seit meiner frühesten Jugend widmete ich mich unter Leitung meines Vaters und später unter der meines Grossvaters, des Rabbiners zu Tuckum Laser Lipmann Lichtenstein זצ"ל, talmudisch-rabbinischen Studien.

Zu gleicher Zeit eignete ich mir durch Selbststudien die für den Besuch der Universität nötigen Vorkenntnisse an und bezog im W.-S. 1897 zum Studium der semitischen Philologie und der Philosophie die Friedrich-Wilhelms-Universität zu Berlin, woselbst ich bis zum W.-S. 1901 immatriculiert war und Vorlesungen bei folgenden Herren Proff. hörte:

Barth, Delitzsch, Delbrück, Dessoir, Dilthey, Dieterici, Geiger, Grimm, Lasson, Paulsen, Schmoller, Erich Schmidt, Sachau, Strack, Simmel, Stumpf, Steinthal und v. Wilamowitz-Möllendorf.

Im S.-S. 1901 studierte ich an der Kaiser-Wilhelms-Universität zu Strassburg und hörte Vorlesungen bei den Herren Proff.: Hübschmann, Landauer, Nöldeke, Windelband und Ziegler.

Während meines Berliner Studiums besuchte ich auch das dortige Rabbiner-Seminar und hörte Vorlesungen bei den Herren Docenten: Barth, Berliner, Hildesheimer, Hoffmann und Wohlgemuth.

Allen meinen hochverehrten Lehrern spreche ich hiermit meinen innigsten Dank aus. Zu besonderem Danke fühle ich mich meinem teuren Onkel, Herrn Rabbiner Hirsch Lichtenstein zu Tuckum, verbunden, bei dem ich jahrelang talmudischen Unterricht genoss.

In wehmütiger Erinnerung gedenke ich zum Schlusse dankbaren Herzens meiner beiden frühzeitig dahingegangenen teuren Onkel und Lehrer, der Herren Rabbiner Samuel Hessel und Jacob Lichtenstein זצ"ל.

Masekhet Kidushin

מַסֶכֶת קִדוּשִׁין

מע שרח

הרב רבנו משה בן ר׳ מימון זצ״ל.

Moses ben Maimon

מסכת קדושין

עם פירוש

הרב רבנו משה בן ר׳ מימון זצ״ל.

יוצא לאור ראשונה בלשון ערבי עם תרגום עברי מוגה ע״פ כ״י ברלין ופאריז
והגהות ומבוא בל״א

מאת

אהרן דוב נוראק

בן לאאמו״ר הרב הגאון ר׳ צבי נ״י אב״ד דק״ק מיטוי אשר בקורלאנד המדינה.

ברלין.

בדפוס צבי הירש בר׳ יצחק איטצקאווסקי.

תרמ״ב.

פרק ראשון.

א. האשה נקנית בשלשה דרכים וקונה את עצמה בשתי דרכים נקנית בכסף ובשטר ובביאה בכסף בית שמאי אומ׳ בדינר ובשווה דינר ובית הלל אומ׳ בפרוטה ובשוה פרוטה כמה היא פרוטה אחד משמונה באיסר האיטלקי וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל היבמה נקנית בביאה וקונה את עצמה בחליצה ובמיתת היבם:

דרך יגוז פיה אלתד֗כיר ואלתאנית֗ קאל אללה[a] את הדרך ילכו בה וקו׳[1]) [b] האשה נקנית ולם יקול[2]) האיש קונה ליעלמנא אנהא לא תמלך ותציר אשת איש אלא ברצ֗אהא אמא אן קדשה בעל כרחה[c] אינה מקודשת ותעלמנא אנהא מתקדשת בכסף מן קו׳[d] כי יקח איש אשה וקאל פי עפרון נתתי[e] כסף השדה קח ממני גמר קיחה מקיחה[f] ואלקדושין בשטר הו אן יכתב להא פי אי שי אתפק[3]) ולו כאן[g] פי שקף כ֗זף או פי ורקה֗[h] נבאת הרי את מקודשת לי או מאורסת לי ומא יודי אלי הד֗א אלמעני ויכון[i] ד֗אלך לשמה ומדעתה וידפע להא ד֗אלך אלשי אלמכתוב בפני שני עדים ואלאשארה֗ אלי ד֗אלך קו׳[j] ויצאה מביתו והל׳ והיתה מקיש הוייה[k] ליציאה מה יציאה בשטר כמא ביין[l] אלנץ וכתב[f] לה ספר כריתות כו׳ אף הוייה

דרך ראוי בו לשון זכר ולשון נקבה כתוב בתורה את הדרך אשר ילכו בה וכתוב בדרך אחד יצאו אליך ומה שאמר האשה נקנית ולא אמר האיש קונה ללמדינו שהיא אינה נישאת ותהיה אשת איש אלא ברצונה אבל אם קדשה בעל ברחה אינה מקודשת ולמדנו שהיא מתקדשת בכסף לפי שנאמר כי יקח איש אשה ונאמר בעפרון נתתי כסף השדה קח ממני גמר קיחה מקיחה והקדושין בשטר הוא שיכתוב לה על איזה דבר שיזדמן ואפילו על גב החרס או על עלי הצמחים הרי את מקודשת לי או מאורסת לי ומה שדומה לזה הענין [ויהא זה לשמה ומדעתה] ויתן לה זה הדבר הכתוב בפני שני עדים והראיה על זה מה שאמר ויצאה והיתה מקיש הוייה ליציאה מה יציאה בשטר כמו שנאמר בתורה וכתב לה ספר כריתות אף הוייה בשטר וענין

---

a) P. תעלי. Exod. VIII, 20. b) Nach dem Hebr. noch zu ergänzen: (Deut. XXIII. 25) וקאל בדרך אחד יצאו אליך. c) B. על כורהה. d) Deut. XXIV, 1. e) Gen. XXIII, 13. f) P. קיחא קיחא. g) fehlt in P. h) ורקאת. i) ויכון ד֗אלך לשמה ומדעתה fehlt in P. j) Deut. XXIV, 2. k) fehlt in P. l) P. hat נץ.

אמה עברית נקנית בשטר פתעלם עבד עברי מן אמה עבריה אנה נקנה בשטר מתלהא ויוצא בגרעון כסף ותעלמת אמה עבריה מן עבד עברי אנהא נקנית בכסף מתלה ותצא בשנים וקו׳[a] בשנים[b] יריד בה עבודת שש שנים מן יום ביעה אלי תמאם ו׳ אעואם ולו כאן פי גמלה אלסת סנין[c] שמטה והו קו׳[d] שש שנים יעב׳ ובש׳ פעמים שהוא עובד בשביעית ואן אתפק[3]) שנת יובל פי גמלה אלסת סנין[e] יצא וגרעון כסף הו אן יחאסב משתריה עלי כם אלמדה אלתי כ֗דם[f] ענדה ויסקט מא יגב להא מן גמלה תמנה[g] וידפע לה אלבקייה[h] ויצא מתאל ד֗אלך אד֗א[i] אשתראה בסתין דינארא וכ֗דם ענדה עאמין ידפע לה מ׳ דינארא ויכ֗רג חרא ואלי הד֗א אלמעני אשאר פי אמה עבריה בקו׳ והפדה וסימנין הו אן תביא שתי שערות בעד תמאם י״ב שנה ויום אחד וד֗אלך אן גא אלנקל[3]) ויצאה[j] חנם אלו ימי הבגרות[k] אין כסף אלו ימי הנערות[l] וימי הנערות הי[m] בעד[n] אן תביא שתי שערות אלי ו׳ אשהר כמא ביינא[o] פי אלפרק אלתאלת מן כתובות[p] וקאל[q] פי אלנרצע ועבדו[r] לעו׳ וגא אלנקל ועבדו ולא לבנו ולבתו. לעולם לעולמו של יובל וקאל פי אלנרצע ואף[s] לאמתך תעשה כן פלד֗אלך אמה עבריה איצ֗א[t] יוצאה במיתת האדון ולם יד֗כרהא אלתנא לכונהא משתרכה מע אלנרצע פי הד֗א אלמעני. אמא עבד עברי אד֗א מאת מולאה פאן תרך ולד[u] עובד את הבן תמאם שש שנים ואן לם יתרך ולד[u] יצא לחירות

בשטר וילמוד עבד עברי מאמה עבריה שהוא נקנה בשטר כמותה ויוצא בגרעון כסף ותלמוד אמה עבריה מעבד עברי שהיא נקנית בכסף כמותו ותצא בשנים ומה שאמר בשנים ר״ל עבודת שש שנים מיום שנמכר עד תשלום שש שנים ואפילו היה בכלל השש שנים שמטה והוא מה שאמר שש שנים יעבוד ובשביעית ר״ל פעמים שהוא עובד בשביעית ואם נזדמן שנת היובל בתוך השש שנים יצא לחירות וגרעון כסף הוא שיחשוב הקונה לפי חשבון השנים שעבד אצלו וגורע מה שמגיע להם מדמיו ונותן לו השאר ויצא כיצד הרי שלקחו בששים דינרין ועבד אצלו שתי שנים נותן לו מ׳ דינרין ויצא בן חורין ועל זה הענין רמז באמה העבריה כשאמר והפדה וסימנין הוא שתביא שתי שערות אחר תשלום י״ב שנה ויום אחד וזה בא בקבלה ויצאה חנם אלו ימי הבגרות אין כסף אלו ימי הנערות וימי הנערות הם אחר שהביאה שתי שערות עד ששה חדשים כמו שבארנו בפרק ג׳ מכתובות [ואמר בנרצע ועבדו לעולם וגא אלנקל ועבדו ולא לבנו ולבתו לעולם לעולמו של יובל] ואמר בנרצע ואף לאמתך תעשה כן ולכך אמה העבריה גם כן יוצאה במיתת האדון ולא זכר אותה התנא מפני שהיא משותפת עם הנרצע בזה הענין ואמנם עבד עברי כשמת האדון אם הניח בן עובד את הבן עד תשלום שש שנים ואם לא הניח בן יצא לחירות ואינו עובד לא את הבת ולא את האח ולא את שאר יורשים ודע שעבד עברי

---

a) b) fehlt in P. c) B אלסנין. d) P תעלי. Ex. XXI, 2. e) B אלסנין. f) B אלד֗י. g) P תמנהא. h) P אלבקיה. i) P fehlt אד֗א. j) Ex. XXI, 2. k) P בגרות. l) P נערות. m) fehlt in P. n) P מן. o) P בינא. p) Cap. III, Halachah VIII. q) Von וקאל. r) Ex. XXI, 6. s) Deut. XV, 17 לעולמו של יובל fehlt in P. t) fehlt in B. u) P ולדא.

בשטר וצפה̈ אלקדושין בביאה אן ינכחהא בפני עדים לשם קדושין וליס תֿם וגה אשר[a] מלך מן הדֿא והדֿא[b] הו אלדי יתסמי[c] קדושין דאוריתא לקו'[d] ובא אליה ובעלה בביאה תעשה בעולת בעל לכנה מן קדש בביאה או דון מֿשבה̈ מתקדמה̈ לאלחאכם[4] [e] אן יצ̇רבהמא מכת מרדות[5] [f] לילא[g] יתסייב[6] [h] אלנאס ואן כאן אלזואג צחיח[i] ויצֿם זוגתה וזן אלדינר צ"ו חבה̈ שעיר מן פצֿה̈ ואיסר[7] הו רבע אלדרהם ואלדינר ו' דראהם פוזן אלאיסר ד' חבאת שעיר[j] ופרוטה נצף חבה̈ פצֿה̈ ולמא[k] קאל האשה נקנית קאל איצֿא היבמה נקנית וכאן אלחק אן יקול היבם קונה לאן אלאצל ענדנא אן מן קהר יבמתו ובא עליה בגיר רצֿאהא קנאה כמא קד תביין[l] פי אול אלסאדס מן יבמות:

הקדושין בביאה הוא שיבא עליה בפני שני עדים לשם קדושין ואין שם דרך מבואר בקדושין יותר מזו והוא[t] הכתוב בתורה שנאמר ובא עליה ובעלה בביאה נעשית בעילת בעל אבל מי שקדש בביאה או בלא שדוכין שקדמו לקדושין יש לו לדיין להלקותו[תם] מכת מרדות כדי שלא יהיו בני אדם פרוצין ואע"פ שהנשואין קיימין ויכנוס את אשתו ומשקל הדינר ששה ותשעים גרעיני שעורה מכסף ואיסר הו רובע הדרכמון והדינר ששה דרכמונים א"כ משקל האיסר ד' גרעיני שעורה ופרוטה חצי גרעין מכסף ומפני שאמר האשה נקנית אמר ג"כ היבמה נקנית והיה מן הדין שיאמר היבם קונה לפי שהעיקר אצלנו שהאונס יבמתו ובא עליה בלא כוונה [רצונה] שקנאה כמו שנתבאר בתחלת (בסוף) פרק ששי מיבמות:

ב. עבד עברי נקנה בכסף ובשטר וקונה את עצמו בשנים וביובל ובגרעון כסף יתירה עליו אמה עבריה שהיא קונה את עצמה בסימנין הנרצע נקנה ברציעה וקונה את עצמו ביובל ובמיתת אדון:

קאל אללה[m] פי עבד עברי[n] מכסף מקנתו מלמד שהוא נקנה בכסף וקאל פי אמה עבריה והפדה[o] מלמד שמגרעת פדיונה ויוצאה וקאל[p] כי ימכר לך אחיך העב' או העב' מקיש עברי לעבריה וקאל פי אמה עבריה אם אחרת[q] יקח לו מקישה לאחרת מה אחרת בשטר כמא ביינא[r] אן[s] האשה נקנית בשטר אף

כתוב בתורה בעבד עברי מכסף מקנתו מלמד שהוא נקנה בכסף ונאמר באמה עבריה והפדה מלמד שמגרעת מפדיונה ויוצאה ואמר כי ימכר לך אחיך העב' או העב' מקיש עברי לעבריה ונאמר באמה העבריה אם אחרת יקח לו מקישה לאחרת מה אחרת בשטר [כמו שבארנו שהאשה נקנית בשטר] אף אמה העבריה נקנית

a) P hat אבין. b) P והדֿה. c) P hat: וצה פי אלתורה מן קולה ובא אליה. d) Deut. XXIV, 2. e) P ללחכאם. f) B מלקות. g) B ללא. h) P יתסיב. i) P צחיחא. j) P fehlt שעיר. k) B ולמא אן. l) P תבין. m) P תעלי. n) Lev. XXV, 51. o) Ex XXI. 8. p) Deut. XV, 12. q) Ex. XXI, 10. r) P בינא. s) P מה. t) Dieser Passus stimmt mit der Lesart von P. überein, wie überhaupt die Varianten in P. meistenteils mit der hebr. Uebersetzung übereinstimmen.

ארבעה דינרין וקד ביינא[a] מקדאר אלדינר וקאלוא[b] מניין לבורח שחייב להשלים[c] שנ׳[d] שש שנים יע׳ וקאלוא ענקאמה עבריה ומציאתה לאביה לאנהא חיניד̇ נערה כמא ביינא[e] והי ברשות אביה ואן כאן מאת אבוהא[f] פהו להא לאן אלאצל ענדנא[g] אין אדם מוריש זכות בתו לבנו פלים לאכ̇ותהא פי ד̇אלך שי וענק[h] עבד עברי לעצמו ולים לבעל חוב פיה חק ולא יאכ̇ד̇ דינה מן ד̇אלך ומתימא מרץ̇ עבד עברי ענד מולאה[i] ודאם מריצ̇א אקל מן ד׳ סנין סוי כאנת מתואליה̈ או מקטעה̈[j] פינעד[6]) לה זמאן אלמרץ̇ מן נמלה̈ שש שנים ואן דאם מריצ̇א ד׳ סנין חייב להשלים לאנה כאלאגיר אלא[k] תרי[l] קו׳ תע׳ כי משנה[m] שכר שכ׳ וקד עלמת נץ̇ אלתורה פי אמה עבריה אשר[n] לא יעדה וקאלוא[o] כיצד מצות ייעוד אומר לה בפני שנים הרי את מקודשת לי הרי את מאורסת לי הרי את לי לאשה אפלו בסוף שש ואפלו סמוך לשקיעת החמה ונוהג בה מנהג אישות ואינו נוהג בה מנהג שפחות וקאל תע׳ ואם לבנו ייעדנה והו אן יקול להא הרי את מקודשת לבני[p] לכן חתי יכון אלולד גדול ויאמר בד̇אלך קאלוא[q] אין ייעוד אלא בגדול ואין ייעוד אלא מדעת ולא יצח ביע[r] אמה עבריה אלא לשכ̇ץ יש לה עליו קדושין או יש לה על בנו קדושין ואן לם יק׳ להא עליו קדושין מת̇ל אן יביעהא אעני בנתה מן אביה לאנה ימכן אן ייעד אותה לבנו[s] לאנהא[13]) תני בנת אכ̇יה וקאלוא לאמה מלמד שמוכרה לפסולים

שנאמר שש שנים יעבוד ואמרו ענק אמה עבריה ומציאתה לאביה לפי שהיא עדיין נערה כמו שבארנו והיא ברשות אביה ואם מת אביה הרי היא לעצמה לפי שהעיקר אצלנו אין אדם מוריש זכות בתו לבנו ואין לאחיה בזה שום דבר וענק עבד עברי לעצמו ואין לבעל חוב שום זכות בו ולא יגבה חובו מזה ואם חלה עבד עברי אצל רבו והיה חולה פחות מד׳ שנים רצופין או מקוטעין יחשב לו זמן החולי בכלל השש שנים ואם התמיד בחליו ד׳ שנים חייב להשלים לפי שהוא כמו השכיר והנך רואה כמו שכתוב בתורה כי משנה שכר שכיר וכבר ידעת לשון התורה באמה העבריה אשר לא יעדה ואמרו כיצד מצות ייעוד אומר לה בפני שנים הרי את מקודשת לי הרי את מאורסת לי הרי את לי לאשה אפילו בסוף שש ואפילו סמוך לשקיעת החמה ונוהג בה מנהג אישות ואינו נוהג בה מנהג שפחות וכתוב בתורה ואם לבנו ייעדנה והוא שיאמר לה הרי את מקודשת לבני אבל צריך שיהיה הבן גדול וירצה בכך וכן אמרו אין ייעוד אלא בגדול ואין ייעוד אלא מדעתה[t] [מדעת] ומכר אמה העבריה אינו קיים אלא לאדם שיש לה עליו קדושין או יש לה על בנו קדושין ואע״פ שאין לה עליו כגון שימכור את בתו לאביו שאפשר שייעד אותה לבנו מפני שהיא בת אחיו ואמרו לאמה מלמד שמוכרה לפסולים וכשיעדה לו או לבנו אינה יוצאה אלא בגט ואמנם יוצאה בכל אלו הדרכים בשלא יעדה לא לו ולא לבנו

---

a) P בינא. b) Kidd. 16b. c) P לשלם. d) Ex. XXI, 2. e) P בינא. f) B מת אביה. g) fehlt in P. h) Kidd. 15a. i) fehlt in P. j) P אנקטעת. k) P אלדי. l) B תרא. m) Deut. XV, 18. n) Ex. XXI, 8. o) Kidd. 19b. p) P hat hier noch הרי את מאורסת לבני. q) Kidd. 19b. r) fehlt in P. s) fehlt in P. t) Vgl. Kidduschin, 19a, wonach beide Laa. richtig wären.

ואינו עובד לא את הבת ולא את האח
ולא את[a] שאר יורשים ואעלם אן עבד
עברי קד יכון הו[a] אלדי באע נפסה מן
אלפקר והו קו' תע'[9])[b] כי ימכר לך אח'
העב' וקד יביעונה[c] בית דין והוא קו' [d]
ונמכר בגנב' ואד'א כאן תֿמנה אכתֿר מן
קימה[e] מא בקי עליה מן קרן גניבתו לא
ינבאע[6]) וקד תקדם לך פי אלג' מן
סוטה[f] האיש נמכר בגנבתו ואין האשה
נמכרת בגנבתה ואנמא יביעהא אביהא
והי קטנה כמא ביינא פי אלתֿאלתֿ מן
כתובות[f] וקאלוא[g] פי שטר אמה עבריה
מי כותבו אב כותבו מתֿל אן יכתב לה
בתי מכורה לך בתי קנויה לך וידפע לה
אלשטר בפני עדים ואד'[10]) ודֿכרנא טרפֿ[h]
מן אחכאם עבד עברי ואמה עבריה [i]
פלנתממהא [j] באיגאז בעד אן תעלם אן
נמכר לגוי יוצא במיתת אדון איצֿא פמן
דֿאלך קו'[k] המוכר עצמו נמכר לשש
ויתר על שש מכרוהו בית דין אין נמכר
אלא לשש המוכר עצמו אינו נרצע
מכרוהו בית דין נרצע המוכר עצמו אין
מעניקין לו מכרוהו בית דין מעניקין לו
המוכר עצמו אין רבו מוסר לו שפחה
כנענית מכרוהו בית דין רבו מוסר לו
שפחה כנענית והי חלאל לה מאלמא[11])
הו עבד ואולאדה מנהא עביד והו קו' [l]
האשה וילדיה תהיה לאדניה ולמולאה אן
יגברה עלי דֿאלך אן לם יריד[2]) אלעבד
וקאלוא[m] ואלו מעניקין להן היוצא בשנים
וביובל ובמיתת אדון ואמה עבריה בסימנין
אבל יוצא בגרעון כסף אין מעניקין לו
ומקדאר אלשי אלדֿי יצחבה מן מאלה
לא אקל ממא יסוי[n] ל' סלע[12]) ואלסלע

כשמכר הוא את עצמו מפני העניות הוא
שנאמר עליו בתורה כי ימכר לך אחיך
העברי וכשמכרוהו ב"ד נאמר בו ונמכר
בגנבתו ואם היו דמיו יותר מן הסך
שנשאר עליו מקרן גנבתו אינו נמכר וכבר
נקדם לך בפרק ג' מסוטה האיש נמכר
בגנבתו ואין האשה נמכרת בגנבתה ואמנם
מוכר אותה אביה בעודה קטנה כמו
שבארנו בפרק שלישי מכתובות ואמרו
שטר אמה עבריה מי כותבו האב כותבו
כגון שיכתוב לו בתי מכורה לך בתי קנויה
לך וידפע לה אלשטר בפני עדים ואחר
שזכרנו קצת מדיני עבד עברי [ואמה
עבריה] נשלים אותם דרך העברה אחר
שתדע שהנמכר לגוי יוצא גם כן במיתת
האדון ומזה הענין הוא מה שאמרו המוכר
עצמו נמכר לשש ויתר על שש מכרוהו
בית דין אין נמכר אלא לשש המוכר
עצמו אינו נרצע מכרוהו בית דין נרצע
המוכר עצמו אין מעניקין לו מכרוהו בית
דין מעניקין לו המוכר עצמו אין רבו
מוסר לו שפחה כנענית מכרוהו בית דין
רבו מוסר לו שפחה כנענית והיא מותרת
לו כל זמן שהוא עבד והבנים שיש לו
ממנה עבדים והוא מה שנאמר האשה
וילדיה תהיה לאדניה ויש לו רשות לאדון
להכריחו על זה אם לא רצה העבד ואמרו
ואלו מעניקין להם היוצא בשנים וביובל
ובמיתת אדון ואמה עבריה בסימנין אבל
יוצא בגרעון כסף אין מעניקין לו ושיעור
הדבר שיגיע לו ממונו לא פחות ממה
ששוה ל' סלעים והסלע ד' דינרין וכבר
בארנו (בההלכה הקודמת) שיעור הדינר
ואמרו מניין לבורח שחייב להשלים

---

a) fehlt in B. b) fehlt in P. c) P יביענה. d) Ex. XXII, 2. e) fehlt in P. f) Cap. III, Halachah VIII. g) Kidduschin 16a. h) P טרפא. i) fehlt in P. j) B hat פלנסתתמהא. k) Kidd. 14b. l) Ex. XXI, 4. m) Kidd. 16b. n) P יסוא.

לו עמך תנו רבנן כי לו עמך עמך במאכל עמך במשתה שלא תהא אתה אוכל פת נקייה והוא אוכל פת קיבר אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חרש אתה ישן על גבי מוכין והוא ישן על גבי התבן מכאן אמרו כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו וקאלוא רבו חייב במזונות אשתו ובניו ולדׄאלך קאל ויצאה אשתו ויצא מעמך[a] הוא ובניו עמו לאנהם לא ימלכוא ואנמא יריד כׄרוגהם מן כלפתה וכדׄאלך לא יגוז לה אן יכׄדמה טול איאם אלעבודייה[b] פי אלאמור אלתי[c] פיהא הואן עׄים מתׄל אן יחמל קדמה או יוליך כליו לבית המרחץ לקו׳ תע׳[a] לא ימכרו ממכרת עבד וקאלוא אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג:

אתה ישן על גבי מוכין והוא ישן על גבי התבן מכאן אמרו כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו ואמרו רבו חייב במזון אשתו ובניו ולכך אמר ויצאה אשתו ויצאה מעמך הוא ובניו עמו לפי שאין לו עליהם רשות ואמנם ר״ל שהם יוצאים מטרחו וכמו כן אינו מותר לו שישתעבד בו בכל ימי העבדות בענינים שיש בהם גנאי גדול כגון שינעול מנעליו או יוליך כליו לבית המרחץ לפי שנאמר לא ימכרו ממכרת עבד ואמרו אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג:

ג. עבד כנעני נקנה בכסף ובשטר ובחזקה וקונה את עצמו בכסף על ידי אחרים ובשטר על ידי עצמו דברי ר׳ מאיר וחכ׳ אומ׳ אף בכסף על ידי עצמו ובשטר על ידי אחרים ובלבד שיהא הכסף משל אחרים:

קאל אללה פי עבד כנעני[d] והתנחלתם אתם לבני׳ אח׳ לרש׳ אח׳ הקיש עבדים לקרקעות מה קרקע נקנית בכסף ובשטר ובחזקה כמא נביין[e] בעד קליל[f] כדׄאלך עבד כנעני ימלך בתלך אלטרק בעינהא ואחצׄר[g] בבאלך אצלין אחרהמא זכין לו[h] לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו ואלאצל אלב׳ אכׄתלאף ר׳ מאיר וחכ׳ פי אול פרק[i] מן גיטין פי[j] יציאת עבד לחירות אלדׄי[16]) יקול ר׳ מאיר חובה היא לו ואלחכ׳ יקולון זכות היא לו ומן אלמעלום קולנא מה שקנתה אשה קנה בעלה ומה שקנה עבד קנה רבו והדׄא לא כׄלאף פיה בין אחד פרבי מאיר יעתקד אנה אדׄא[k] דפע אחד לעבד

כתוב בתורה בעבד כנעני והתנחלתם אות׳ לבנ׳ אח׳ לר׳ אח׳ הקיש עבדים לקרקעות מה קרקע נקנה בכסף ובשטר ובחזקה כמא שיתבאר בסמוך כמו כן עבד כנעני נקנה באלו הדרכים בעצמם ושמור בלבך שני עיקרים אחד מהן זכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו והעיקר השני מחלוקת ר׳ מאיר וחכ׳ בפרק ראשון מן גיטין בענין יציאת עבד עבד להירות שר״מ אומר חובה היא לו וחכ׳ אומרים זכות היא לו וכבר ידוע שמה שקנתה אשה קנה בעלה ומה שקנה עבד קנה רבו ובזה אין חולק בו שום אדם ר״מ סבר כשנתן שום אדם ממון לעבד ואמר לו קנה אותו על מנת שתצא בו לחירות

---

a) Lev. XXV 41 b) P אלעבודיה. c) B אלדׄי. d) Lev XXV, 46. e) P סיבין. f) P קלילא. g) B לי. h) fehlt in P. i) Gittin 11b. j) P מן. k) P אן.

פאדׄא מא יעדה לו או לבנו אינה יוצאה אלא בנט ואנמא תכׄרג בגמיע הדׄה אלוגוה אדׄא לא יעדה לא לו ולא לבנו ואעלם אנה יגבר אלאב עלי פדייהׄ[14])[a] בנתה אדׄא באעהא[b] משום פגם משפחה והו קו' מפדין[c] אותה בעל כרחו[d] וקאלוא אינה נמכרת ונשנית[e] וממא יגב אן תעלמה אן אלגנב אדׄא סרק מתׄלא לראובן[f] ונמכר בגנבתו תֿם סרק מרהׄ תֿאניהׄ ראובן[15]) בעינה פאנה לא ינבאע[6])[g] מרהׄ תֿאניהׄ לאן[h] לא יביעה ראובן מרתין קאלוא[i] כיון שנמכר פעם אחת אי אתה רשאי למוכרו ולא יד' אלמרצע אלא של מתכת[j] ואין רוצעין אלא בגובה של אוזן ועבד עברי כהן אינו נרצע מפני שנעשה בעל מום לכהנה[k] יאכׄד שפחה כנענית לאנהא חלאל לה טול אלעבודייהׄ[l] וקאלוא פי[m] עבד עברי יש לו אשה ובנים רבו מוסר לו שפחה כנענית וקאלוא ואם אמר יאמר עד שיאמר וישנה העבד[n] עד שיאמר כשהוא עבד ועד שיאמר בתחלת שש ובסוף שש ביינהׄ[o] אלתלמוד[p] בתחלת פרוטה אחרונה ובסוף פרוטה אחרונה מן תֿמנה לו אשה ובנים ואין לרבו אשה ובנים אינו נרצע שנ' כי אהבך ואת ביתך לרבו אשה ובנים ואין לו אשה ובנים אינו נרצע שנ' את אשתי ואת בני הוא אוהב את רבו ורבו אינו אוהבו אינו נרצע שנ' כי טוב לו עמך רבו אוהבו והוא אינו אוהב את רבו אינו נרצע שנ' כי אהבך רבו חולה והוא אינו חולה אינו נרצע שנ' עמך הוא חולה ורבו אינו חולה אינו נרצע שנ' כי טוב

ודע שמחייבין האב לפדות את בתו כשמכרה משום פגם משפחה והוא מה שאמר מפדין אותה בעל כרחו ואמרו אינה נמכרת ונשנית וממה שצריך שתדעהו שהגנב כשגנב מראובן ונמכר בגנבתו אח"כ גנב פעם שניה מראובן עצמו הרי זה איני נמכר פעם שניה לפי שלא ימכרנו ראובן שתי פעמים אמרו כיון שנמכר פעם אחת אי אתה רשאי למוכרו ולא יהיה המרצע אלא של מתכת ואין רוצעין אלא בגובה של אוזן ועבד עברי כהן אינו נרצע מפני שנעשה בעל מום אבל נושא שפחה כנענית מפני שהיא מותרת לו כל זמן העבדות ואמרו (בכל) עבד עברי יש לו אשה ובנים רבו מוסר לו שפחה כנענית ואמרו ואם אמר יאמר עד שיאמר וישנה העבד עד שיאמר כשהוא עבד ועד שיאמר בתחלת שש ובסוף שש [בארו התלמוד בתחלת פרוטה אחרונה ובסוף פרוטה אחרונה מן תמנה] לו אשה ובנים ואין לרבו אשה ובנים אינו נרצע שנ' כי אהבך ואת ביתך לרבו אשה ובנים ולו אין אשה ובנים אינו נרצע שנ' את אשתי ואת בני הוא אוהב את רבו ורבו אינו אוהבו אינו נרצע שנ' כי טוב לו עמך רבו אוהבו והוא אינו אוהב את רבו אינו נרצע שנ' כי אהבך רבו חולה והוא אינו חולה אינו נרצע שנ' עמך הוא חולה רבו אינו חולה אינו נרצע שנ' כי טוב לו עמך תנו רבנן כי טוב לו עמך עמך במאכל עמך במשתה שלא תהא אתה אוכל פת נקייה והוא אוכל פת קיבר אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש

---

a) fehlt in P. b) P בעהא. c) Kidd. 18a. d) B כרהו. e) B hat in der Zeile ונשאת — ist aber über der Zeile corrigiert — ונשנית. f) P ראובן. g) P ינבע. h) In P fehlt לאן לא יביעה ראובן מרתין. i) Kidd. 18a. j) Kidd. 21b. k) B לכונה. l) P אלעבודיה. m) P כל. n) fehlt in B. o) Von ביינה—תֿמנה fehlt in P. p) Kidd. 22a.

אלאמראה̈ וראס אלד̇כר או יטייר[17a])
עינה או סנה כמא נ̇ץ אלכתאב ואלד̇י
געל אן לא יעדהא פי גמלה̈ מא יקנה
בה אלעבד נפסה לאנה יחתאג גט חירות
מן מולאה בעד אן יעייבה כמא ד̇כרנא:

שחייב שלא מנה אותם בכלל מה שיקנה
בו העבד עצמו לפי שהוא צריך גט
חירות מרבו אחר שעשאו בעל מום
כמו שזכרנו:

ד. בהמה גסה נקנית במסירה ובהמה דקה בהגבהה דברי ר' מאיר ור' אלעזר וחכ' אומ' בהמה דקה נקנית במשיכה:

מסירה הו אן ימסור לה אלבהימה̈
או אלת̇י[a] תמשי פי אול אלבהאים
פתנקאד להא פי אלמשי וקטוע אלהל' בין
בהמה דקה בין בהמה גסה נקנית במשיכה
וכל שכן בהגבהה ומן אלאצול אלת̇י[b]
סנבינהא[c] פי בתרא[d] הד̇ה[e] וד̇אלך אן
משיכה קונה בסמטא ובחצר של שניהם
ומסירה קונה ברשות הרבים ובחצר
שאינה של שניהם ובהגבהה קונה בכל
מקום וכל מא[f] מן שאנה אלהגבהה לא
ימלך אלא בהגבהה[g] ואן קלנא פיה אנה
יקנה במשיכה ואלד̇י אוגב אן תקנה
בהמה דקה במשיכה ועלי אן ימכן פיהא
הגבהה כונהא תתבת נפסהא[h] פי אלארץ̇
ולא תתאתי לאלנקל[i] והו קול' משום
דמסרכא[j] ואלמואצ̇ע אלת̇י[k] קלנא אנהא
תמלך פיהא אלאשיא במסירה לא תפיד
פיהא אלמשיכה ואלמואצ̇ע אלת̇י[l] תפיד
פיהא אלמשיכה לא תפיד פיהא אלמסירה
פאחפט̇ הד̇ה אלאצול דאימא:

מסירה הוא שימסור לו בהמה או
שתלך בראש הבהמות ונמשכות אחריה
על ידי ההלוך ופסק ההלכה בין בהמה
דקה בין בהמה גסה נקנית במשיכה וכל
שכן בהגבהה ומן העיקרים שאנו עתידין
לבארם בב"ב הם אלו שהמשיכה קונה
בסמטא ובחצר של שניהם ומסירה קונה
ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהם
ובהגבהה קונה בכל מקום וכל מה שדרכו
בהגבהה אינו נקנה אלא בהגבהה ואפילו
שאנו אומרים בו שנקנה במשיכה ואשר
חייב שתקנה בהמה דקה במשיכה ואע"פ
שאפשר בה בהגבהה מפני שהיא מחזקת
עצמה בקרקע ואינה נעתקת והוא מה
שאמרו משום דמסרכה ובמקומות שאמרנו
שקונין בהם במסירה לא תועיל בהם
המשיכה והמקומות שתועיל בהם המשיכה
לא תועיל בהם המסירה ושמור אלו
העיקרים תמיד:

ה נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף בשטר ובחזקה ושאין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף בשטר בחזקה ושאין להן אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות וישבע עליהן:

---

a) B אלד̇י. b) B אלד̇י. c) P סנבינהא. d) Cap. V, Halachah 9. e) P הד̇א.
f) fehlt in P. g) P באל בהגבהה. h) P גסמהא. i) P ללנקלאן. j) P דמסרבא.
k) B אלד̇י. l) B אלד̇י.

מאל[a] וקאל לה קנה אותו על מנת שתצא בו לחירות קנה אותו רבו ואינו יוצא לחירות לאנה מנד קאל לה קנה אותו קנה אותו רבו ולא יפידה אסתתנאה בעד דׄאלך פלדׄאלך יקול ר' מאיר אנה אבדא[b] לא יצא בכסף לחירות אלא על ידי אחרים באן ידפע אחד למולאה דׄהב ליפדיה ואלחכ' יקולון יפיד שרטה ולא קנה אתו עבד שי[c] מן דׄאלך אלמאל פכיף יקנה אותו רבו ולים לרבו פי דׄאלך אלמאל שי[c] עד שיצא לחירות פלדׄאלך ימכן ענדהם בכסף על ידי עצמו וכל שכן על ידי אחרים ור' מאיר איצֿא[d] יעתקד אנה לא יתחרר חתי יצל גט שחרור לידו אמא אדׄא זכה לו על ידי אחר לא יצא לאנה חובה לו ענדה פלדׄאלך יקול בשטר על ידי עצמו ואלחכ' יקולון אנה קונה את עצמו אפלו בשטר על ידי אחרים לאן זכות הוא לו והל' כחכ' אלדׄי[17])[e] תביין פי אלתלמוד אעתקאדהם קונה העבד עצמו בכסף ובשטר בין על ידי אחרים בין על ידי עצמו ובלבד שיהא הכסף משל אחרים כמא תקדם פי קולנא וקו' הנא בחזקה קד ביינוה[f] וקאלוא[g] כיצד בחזקה התיר מנעל רבו או הנעילו או[h] הוליך אחריו כליו לבית המרחץ הפשיטו והרחיצו סכו גרדו הלבישו הגביהו או שהגביה הרב את העבד קנאו ועבד כנעני איצֿ(א)[i] יקנה עצמו בראשי איברים והו אן יצֿרבה מולאה ויעדמה[j] אחד אלכ"ד עצֿו והן[k] אצאבע אלידין ואלרגלין ואטראף אלאדׄנין וטרף אלאנף ואטראף אלתֿדיין[l] פי

קנה אותו רבו ואינו יוצא לחירות לפי שמיד שאמר לו קנה אותו קנה אותו רבו ואינו מועיל לו תנאו אחר כך לפיכך אמר ר' מאיר שהוא לא יצא בכסף לחירות אלא על ידי אחרים כגון שיתן אחד מבני אדם ממון לרבו כדי לפדותו וחכ' אומרים שתנאו מועיל ולא קנה העבד מזה הממון שום דבר [והיך יקנה אותו רבו ואין לרבו בזה הממון שום דבר] עד שיצא לחירות ולכך אפשר לפי סברתם בכסף על ידי עצמו וכל שכן על ידי אחרים ור' מאיר ג"כ סבר שאיני יוצא לחירות עד שיגיע גט שחרור לידו אבל אם זכה לו על ידי אחר לא יצא לפי שהוא חובה לו ולכך אמר בשטר על ידי עצמו וחכ' אומרים שהוא קונה את עצמו אפילו בשטר על ידי אחרים לפי שזכות הוא לו והל' כחכמים [שבארו בגמרא סברתם קונה העבד עצמו בכסף ובשטר בין על ידי אחרים בין על ידי עצמו ובלבד שיהא הכסף משל אחרים כמו שנתבאר בדברנו] ומה שאמר בכאן בחזקה כבר בארוהו ואמרו כיצד בחזקה התיר מנעל רבו או הנעילו או הוליך אחריו כליו לבית המרחץ הפשיטו והרחיצו סכו גרדו הלבישו הגביהו או שהגביה הרב את העבד קנאו ועבד כנעני ג"כ יקנה עצמו בראשי איברים והוא שיכה אותו רבו ויבטל ממנו אחד מכ"ד איברים והם אצבעות הידים והרגלים וראשי אזנים וראש החוטם וראשי שדים שבאשה וראש הזכרות או שיבטל פעולת עינו ושינו כמו שכתוב בתורה ומה

a) P מאלא. b) fehlt in P. c) P שיא. d) B איצֿ. e) Von אלדׄי—וקו' הנא fehlt in P. f) P בינאהא. g) Kidd. 22b. h) fehlt in B i) fehlt in P. j) P פיעדמה. k) P והי. l) P ואלדׄי אוגב אלתֿדין פי אלמראה ואלדׄי אוגב ist) überflüssig, worauf die über diesen beiden Wörtern befindlichen Zeichen hinzudeuten scheinen.) וראס אלדׄכר או יבטל פעל עינה או סנה כמא בין אלכתאב ואלדׄי אוגב לא יעדהא פי גמלה.

נפס אלארץ וצאחב אלארץ לא ינכר
עליה לזמה אלשרא ולזם דׄאלך אלבאיע
אלביע ואן כאן שלא בפניו פיחתאג אן
יקול לה לך חזוק[a] וקנה ואלדליל עלי
אלמלך באלחזקה קו׳[b] וירשתם אותם
וישבתם בה במה ירשתם בישיבה ושאין
להם אחריות אין נקנין אלא במשיכה
אסתדל עלי דׄאלך מן קו׳[c] וכי תמכרו
ממ׳ לעמ׳ או קנה מיד עמ׳ דבר הנקנה
מיד ליד יעני[d] אנה[e] מא ימכן[f] דפעה לא
יצח מלכה אלא באלדפע מן יד ליד וקו׳
אן אלמטלטלין נקנין עם נכסים שיש
להן אחריות מתׄאלה אן יביע ראובן
לשמעון קנטאר פלפל ואלדאר אלפלאנייה
בכדׄא וכדׄא דינארא פאדׄא מלך שמ׳
אלדאר באחד אלנ׳ ונוה אלתי תמלך
בהא אלקרקעות מלך אלקנטאר פלפל
מע תלך אלדאר ועלי אנה לא משך
אותו נעם ולו כאן אלקנטאר פלפל פי
מדינה אכׄרי ובשרט אן יקול לה קני הני
אגב מקרקעי ואסתדל עלי דׄאלך מן קו׳[g]
ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף
ולזהב ולמגדנות עם ערי בצורות ביהודה
וקד דׄכרנא פי הדׄא אלסדר פי מס׳
כתובות[h] אן חיתׄמא יקול[i] פי אלמשנה
שבועה אנמא הי שבועת התורה או
שבועה בתקנת חכמים כעין דאוריתא ולא
תלזם שבועת[j] התורה[k] פי טענת קרקעות
וסיבין דׄאלך פי מוצׄעה פי[l] מס׳
שבועות[m] ואנמא יחלף שבועת התורה
עלי אלמטלטלין לקו׳ תע׳[n] כי יתן איש
אל רע׳ כסף או כלים לש׳ וקאל ונקרב
בעל הבית אל האלי׳ וקד דׄכרנא אן
מודה במקצת הו אלדׄי תלזמה[o] שבועת
התורה אמא אן אנכר אלכל פהו פטור

בזה המכר ואם היה שלא בפניו צריך
שיאמר לו לך חזק וקנה והראיה שקונין
בחזקה מה שנאמר וירשתם אותם וישבתם
בה במה ירשתם בישיבה ושאין להן
אחריות אין נקנין אלא במשיכה הביאו
ראיה על זה ממה שנאמר וכי תמכרו
ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך דבר
הנקנה מיד ליד ר״ל שהדבר שאפשר
לתתו מיד ליד לא יתקיים קנינו אלא
בנתינה מיד ליד ומה שאמר שהמטלטלין
נקנין עם נכסים שיש להן אחריות כגון
שימכור ראובן לשמ׳ ככר של פלפלין
ובית פלוני בכך וכך דינרין כשקנה שמ׳
הבית באחד משלשה דרכים שהקרקעות
נקנין בהן קנה הפלפלין עם זה הבית
ואע״פ שלא משך אותן ואפילו שהיו
הפלפלין במדינה אחרת ועל מנת שיאמר
לו קני הני אגב הקרקע והביאו ראיה על
זה ממה שנאמר ויתן להם אביהם מתנות
רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערי
בצורות ביהודה וכבר זכרנו בזה הסדר
במסכת כתובות שבכל מקום שנאמר
במשנה שבועה שהיא שבועה בתורה או
שבועה בתקנת חכמים כעין דאורייתא ואין
מחייבין שבועת התורה בטעות קרקעות
ויתבאר זה במקומו במס׳ שבועות אבל
נשבעין שבועת התורה על המטלטלין
שנאמר כי יתן איש אל רעהו כסף או
כלים וגומ׳ ואמר ונקרב בעל הבית אל
האלהים וכבר זכרנו שמודה במקצת הוא
המחוייב שבועת התורה אבל אם כפר
בכל זה הוא פטור ר״ל שישבע היסת
כמו שבארנו בסוף כתובות ואם היה טוען
ראובן לשמעון מנה ובית פלוני והודה לו
במקצת המנה חייב שבועת התורה על

a) P חזק. b) Deut. XI, 31. c) Lev. XXV, 14. d) P אעני. e) fehlt in P. f) P יכון. g) II Chr. XXI, 3. h) IX, 7. i) P קיל. j) P שבועה. k) P דאוריתא. l) P מן. m) VI, 1. n) Ex. XXII, 6. o) P ילזמה.

נכסים שיש להם אחריות הי אלקרקעות ואנמא סמית בדׄאלך לאן אחריות הי[a] מרגוע אלדרך[18]) ומרגוע אלדרך אנמא הו עלי אלארץׄ פקט ומתׄאלה אן ראובן באע ארץׄ[b] מן שמעון וכאן עלי ראובן[c] דין[d] ללוי מתקדם[e] לדׄאלך אלביע פללוי אן יסתכׄרג אלארץׄ אלמביועה[f] מן יד שמ' אדׄא לם יגד ענד ראוב' ממא[g] יקתצׄי דינה[h] והדׄא הו[i] מעני אלאחריות ושאין להן אחריות הי אלמטלטלין כלהא לאן ליס ללוי אן יסתכרג מן יד[j] שמ' אלפלפל אלדׄי באע מנה ראובן מתׄלא מן בעד אכׄדׄה אלדין מן לוי ואנמא כון אלארץׄ תמלך בדפע אלדׄהב פהו קו' שדות[k] בכסף יקנו ובשרט אן לא תג' עאדתהם פי דׄאלך אלמוצׄע אן יכתבוא ותׄיקה אמא אלמואצׄע אלתי[l] אלעאדה פיהא כתאבה אלותׄאיק[m] באלשרא ואלביע לא קנה עד שיכתוב את השטר אלא אן ביין[n] עלי אלבאיע אנה בדפע אלדׄהב פקט ימלך וצפה מלך אלארץׄ בשטר הו אן יכתב לה פי אי שי כתב שדי מכורה לך שדי נתונה לך שדי קנויה לך או מא נחא נחו דׄאלך והדׄא פי אלמתנה פקט[o] הו אלדׄי ימלך בשטר אמא פי[p] אלביע לא קנה עד שיתן את הדמים אלא אן כאן מוכר שדהו מפני רעתה ואסתדללנא עלי אלמלך בשטר מן קו' וכתוב[q] בספר וחתום ואלחזקה ימלך בהא וחדהא אבדא פי כל וגה וסתבין אנואעהא פי מואצׄעהא מן בתרא ומן[r] דׄאלך אן יבני שי[s] או יהדם אי מקדאר כאן פי תלך אלארץׄ אלתי[t] יריד אן ימלכהא במחצׄר צאחבהא פענדמא יפעל שי[s] פי

נכסים שיש להן אחריות הם הקרקעות ואמנם נקראו כך לפי שאחריות הוא חזרה והשגה והחזרה וההשגה אמנם הוא על הקרקע בלבד כיצד ראובן מכר שדה לשמעון וראובן חייב ללוי חוב שהוא קודם לזאת המכירה הנה לוי מוציא השדה המכור מיד שמ' אם לא ימצא אצל ראו' ממה שיגבה חובו וזה הוא ענין אחריות ושאין להן אחריות הם המטלטלין כלם לפי שאין יכול לוי להוציא מיד שמ' המטלטלין שמכר לו ראובן אחר שקבל החוב מלוי ואמנם שתהיה הקרקע נקנה בנתינת המעות הוא מה שנאמר שדות בכסף יקנו ועל מנת שלא יהיה מנהגם בזה המקום לכתוב את השטר אבל המקומות שנוהגין בהן לכתיב את השטרות במקח וממכר לא קנה עד שיכתוב את השטר אלא א"כ פירש שהוא בנתינת המעות בלבד יקנה וענין קניית הקרקע בשטר הוא שיכתוב באיזה דבר שירצה [שדי מכורה לך] שדי קנויה לך שדי נתונה לך או כל כיוצא בזה וזה במתנה בלבד שיקנה בשטר אבל במקח וממכר לא קנה עד שיתן את הדמים אלא אם כן היה מוכר שדהו מפני רעתה ומביאין אנו ראיה שקונין בשטר ממה שכתוב וכתוב בספר וחתום והחזקה קונין בה לבדה לעולם בכל ענין ואנו עתידין לבאר מיניה בבבא בתרא במקומה ומהם שיבנה שום דבר או יהרוס איזה שיעור שיהיה בזה הקרקע שרוצה לקנותה בפני בעל הקרקע וכל זמן שיעשה שום דבר בגוף הקרקע ובעל הקרקע לא ימחה בידו נתקיים המקח ומחייב זה המוכר

---

a) P הו. b) P ארצׄא. c) fehlt in P. d) P דינא. e) P מתקדמא. f) P אלמביעה. g) P מא. h) P מנה. i) fehlt in P. j) fehlt in P. k) Jerem. XXXII, 42. l) B אלדׄי. m) B ותׄאיק. n) P בין. o) P קט. p) fehlt in P. q) Jerem. 16. r) fehlt in B. s) P שיא. t) B אלדׄי.

וכ̇א רט̇ל פלפל פד̇אלך א̇ד̇א בדל אלפלפל מע אלדואב כיון שמשך זה נתחייב אלאכ̇ר בחלופיו ועלי אנה לם ימשוך אלת̇אני והד̇ה הו מעני אלקנין אלד̇י תראה פי אלביוע ואלאשריה̈ מתכרר[a] פכאן[b] אלמשתרי ידפע אלי[c] אלבאיע ד̇אלך אלשי אלד̇י יצח בה אלקנין בדל מן אלשי אלדי ישתרי[d] מנה פענד מא יחצל ד̇אלך אלשי פי יד אלבאיע מלך אלמשתרי ועלי אנה לא משך ולכון אלשי אלד̇י תקע בה אלמבאדלה̈ לא קדר לה קלנא[e] קונין בכלי אע״פ שאין בו שוה פרוטה ולא יצח אלקנין לא בפירות ולא במטבע אעני בקולי מטבע אלדראהם אלמנקושה̈ ואלדנאניר וכ̇ד̇אלך אלאשיא כלהא תמלך בחליפין אעני אלקנין כמא ביינא[f] סוי כאן אלשי[g] אלמשתרי מקרקעי או מטלטלי או עבדים אלא אלמטבע פאנה איצ̇א[h] לא ימלך בחליפין ולא יצלח הו אן יד׳ חליפין לשי אכ̇ר אלא אן קבץ̇ אלאנסאן עלי גמלה̈ דנאניר[i] או דראהם מן ג̇יר מראעאה̈[j] וזנהא ועדדהא וקאל לשכ̇ץ כ̇ד̇[k] הד̇ה אלגמלה̈ בדל אלאמר אלפלאני אמא מקרקעי או מטלטלי או עבדים ודפע לה תלך אלגמלה̈ פיצח אלמלך וינעקד אלביע בד̇אלך ויד׳ הד̇א אלמטבע חיניד̇ צאר אלחכם פיה כאלחליפין וקד ביינא אן קולנא חליפין או קנין אלמעני ואחד פאקול קנין וד̇אלך אן אלד̇י אוגב אן לא יצח אלקנין במטבע משום דדעתיה אצורתא יעני אלנקש אלד̇י פיה וצורתא עבידא דבטלא פאד̇א אכ̇ד̇ מן הד̇א אלמטבע גזאפ̇[l] מן ג̇יר[m] תחציל לוזנה ועדדה פקד תביין מן ג̇רצ̇ה אנה לא ינצ̇רה מן חית̇ הו שי מנקוש ואנמא

לפיכך כשהחליף הפלפלין עם הבהמות כיון שמשך זה נתחייב האחר בחליפיו ואפילו לא משך השני וזה הוא ענין הקנין שאתה רואה שנוהג תמיד בבעלי המקח והממכר שהלוקח נותן למוכר זה הדבר שיתקיים בו הקנין חליפין על הדבר שלקח ממנו וכל זמן שהגיע זה הדבר ביד המוכר קנה הלוקח ואע״פ שהוא לא משך ובהיות הדבר שנפל בו החליפין אין לו שיעור אנו אומרים קונין בכלי אע״פ שאין בו שוה פרוטה ולא יתקיים הקנין לא בפירות ולא במטבע ר״ל מטבע הדרכמונין שיש בהם צורה והדינרים כמו כן כל הדברים נקנין בחליפין ר״ל הקנין כמו שבארנו בין שהיה הדבר הלקוח מקרקעי או מטלטלי או עבדים אלא המטבע שהוא אינו נקנה בחליפין והוא אינו ראוי שיהיה חליפין לקנות בו דבר אחר אלא א״כ לקח אדם דרכמונים הרבה או דינרים בלתי שאינו חושש למשקלם וחשבונם ואמר [לאדם אחר קח] אלו חליפי דבר פלוני בין [מקרקעי או] מטלטלי או עבדים ונתן לו אלו הרי זה יתקיים הקנין ותתקיים המכירה בזה ויהיה זה המטבע דינו כדין החליפין וכבר בארנו שבכל מקום שאנו אומרים חליפין או קנין שהענין כולו אחד ולכך נאמר קנין ומה שחייב שלא יתקיים הקנין במטבע משום דדעתיה אצורתא ר״ל הפיתוח והציור שבו וצורתא עבידא דבטלא אבל אם לקח מזה המטבע באומד ואינו חושש שיגיע למשקלו ולמנינו הרי נתבאר מדעתו שהוא אינו מעיין אותו מטעם שהוא מצויר ומפותח אלא שמעיין שיעור גופו והרי הוא כאלו היה לשון של

---

a) P מתכררא. b) P כאן. c) P ללבאיע. d) P ישתרא. e) קולנא. f) P בינא. g) fehlt in P. h) B איצא. i) P או דנאניר מן ג̇יר. j) P מראעאת̇. k) P פי. l) P גזאפא. m) fehlt in P.

אעני אנה יחלף הסת כמא בּיינא[a] פי אכ֗ר כתובות פאן אדעא ראובן מתׄלא עלי שמ' במאיה דינאר ואלדאר אלפלאנייה פאקר לה בבעץ֗ אלמאיה דינאר לזמתה שבועת התורה עלי אנכארה בעץ֗ אלד֗הב ויחלף איצ֗א עלי אנכארה אלדאר על ידי גלגול וגלגול[b] שבועה מן התורה מן קו' פי אלשוטה אמן[c] אמן ונא אלנקל[8]) אמן מאיש זה אמן מאיש אחר כמא ביינא[d] פי מוצ֗עה[e] פלד֗אלך כל מן וגבת עליה ימין למחלפה אן ידרג עליה[f] פי טי[19]) ימינה כל מא אראד ממא יתעלק באלדעוי אלאולי או[g] לא יתעלק בהא ומן קוה כלאמי יבין לך אן כל[h] מן אדעא עלי צאחבה בגמלה קרקע פאקר בבעצ֗הא או אדעא עליה בכלים וקרקעות פאקר בגמלה אלמטלטלין ואנכר אלקרקעות כלהא או בעצ֗הא או[i] אקר באלקרקעות כלהא או בעצ֗הא ואנכר אלמטלטלין כלהא פהו פי הד֗ה אלאקסאם כלהא[j] פטור מן שבועת התורה ותלזמה שבועת הסת פי כל דעוי מנהא וכד֗אלך מן אדעא עלי צאחבה בגמלה מטלטלין פאחצ֗ר בעצ֗הא וקאל לה הד֗א אלד֗י לך ענדי וכ֗ד[k] הד֗ה לך לא תלזמה[l] גיר שבועת הסת פאחפץ֗ הד֗ה אלאצול כלהא ואחכם בהא:

כפירת קצת המנה וישבע ג"כ על כפירת הבית על ידי גלגול ונלגול שבועה מן התורה לפי שנאמר בסוטה אמן אמן ובא בקבלה אמן מאיש זה אמן מאיש אחר כמו שבארנו במקומו לפיכך כל מי שנתחייב עליו שבועה יכול המשביעו לנלגל עליו בכלל שבועתו כל מה שירצה ממה שיתלה בטענה הראשונה או לא יתלה בה ומכח דברי יתבאר לך שכל מי שטוען לחברו קרקעות והודה באחת מהן או טען עליו כלים וקרקעות והודה במטלטלין וכפר בקרקעות כולם או בקצתם או הודה בכל הקרקעות או בקצתם וכפר בכל המטלטלין הרי הוא בכל אלו החלקים פטור מן התורה משבועה וחייב בשבועת היסת בכל טענה מהם וכמו כן מי שטען על חברו במטלטלין והזמין קצתם ואמר לו זה הוא שיש לך בידי טול והילך אינו מחוייב אלא שבועת היסת ושמור אלו העיקרים כולם:

ו. כל הנעשה דמים באחר כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין כיצד החליף שור בפרה או חמור בשור כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין רשות הגבוה בכסף רשות ההדיוט בחזקה אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט:

קו' כל הנעשה דמים באחר תקדירה כל הנשום דמים באחר מעני ד֗אלך כל מא ימכן אן יקדר בה תׄמן שי מן אלאשיא מתׄאל ד֗אלך אן ימכן אן יקול אלאנסאן הד֗ה אלדואב או הד֗ה אלארץ֗ תסוי כד֗א

כל הנעשה דמים באחר פירושו כל הנשום דמים באחר ופירש זה כל מה שאפשר שמשערים בו דמי ענין מהענינים כגון שיאמר אדם אלו הבהמות או זה השדה שוים כך וכך ליטרין פלפלין

a) P בינא. b) P ואלגלגול. c) Num. V 22. d) P בינא. e) Sota II, 5. f) fehlt in P. g) B אן. h) fehlt in P. i) Von או—בעצ֗הא fehlt in P. j) fehlt in P. k) B כ֗ד֗ה. l) B ילזמה.

יקול אתם עדי אני אשתרית מנה כדא
או בעת מנה[a] כדא בכדא וכדא ולו[20])
מי שפרע מא ילזם פי דאלך למן נכל[b]
ואנמא יצח מלך אלאשיא כלהא באלוגוה
אלמדכורה פי הדא אלפרק פחצל[c] הדה
אלאצול כלהא אלתי דכרת לך פי הדא
אלפרק פהי אסתקצאת אלאחכאם ולא
תטלבני בתכרירהא פי כל מוצע לילא[d]
נטול[21]) [e] אלתאליף פי תכריר אלאקואל[f]
פמתי מא גא מנהא אצל פימא נסתקבל[21]) אנמא נחיל[22]) בה עלי הדא[g] אלפרק
ולדאלך טוולת[h] פי תביין[i] מעאניה:

שיחזור ואמנם יתקיים קניית הדברים כולם
בדרכים הנזכרים בזה הפרק והבן אלו
העיקרים כולם שזכרתי בזה הפרק שהם
עקרי הדינים ולא תשאל ממני להחזירם
לך בכל מקום כדי שלא נאריך החבור
בחזרת הדברים וכל זמן שיבא מהם שום
עיקר במה שאנו עתידין לומר אעורר על
זה הפרק ולכך הארכתי בבאור עניניו:

ז. כל מצות הבן על האב האנשים חייבין והנשים פטורות וכל מצות האב על הבן אחד אנשים ואחד נשים חייבין כל מצות עשה שהזמן גרמא האנשים חייבין והנשים פטורות כל מצות עשה שלא הזמן גרמא אחד אנשים ואחד נשים חייבין וכל מצוה בלא תעשה בין שהזמן גרמא בין שלא הזמן גרמא אחד אנשים ואחד נשים חייבין חוץ מבל תקיף ובל תשחית ובל תטמא למתים:

מצות הבן על האב סת מצוות והי
הדה למולו ולפדותו וללמדו תורה
ולהשיאו אשה וללמדו אומנות ולהשטו
בנהר ואסתדל עליהא כלהא מן אלנצוץ
בדלאיל יטול שרחהא ותקל אלפאידה פי
דאלך פהדה כלהא תלזם אלאב אן
יפעלהא לאלבן ולא תלזם אלאם אן
תפעלהא לאבנהא והו מעני קו' האנשים
חייבין והנשים פטורות ומצות האב על
הבן אכתר מן אן תחצא ואלכלאם פי
דאלך טויל גדא[k] לכנהא[l] יגמעהא אצלין
מורא וכבוד ואעטונא מנהא אנמודגאת
וקאלוא מורא לא עומד במקומו ולא יושב
במקומו ולא סותר את דבריו ולא מכריע
את דבריו כבוד מאכיל ומשקה מלביש

מצות הבן על האב שש מצות והם
אלו למולו ולפדותו וללמדו תורה ולהשיאו
אשה וללמדו אומנות ולהשטו בנהר
והביאו על כלם ראיות מן הפסוקים יצריך
פירושם ותמעט התועלת בזה ואלו כולם
מחוייב האב לעשות לבן ואין האם חייבת
לעשותם לבנה והוא ענין מה שאמרו
האנשים חייבין והנשים פטורות ומצות
האב על הבן הרבה מלהביאם בכאן והענין
ארוך מאד אבל כולל אותן שני עקרים
מורא וכבוד ומסרו לנו מהם דוגמאות
ואמרו מורא לא עומד במקומו ולא יושב
במקומו ולא סותר את דבריו ולא מכריע
את דבריו כבוד מאכיל ומשקה מלביש
ומכסה מכניס ומוציא ואלו כולם והנגרר

a) P לה. b) P נכר. c) Von פחצל bis פהי אסתקצאת fehlt in P. d) B ללא.
e) P יטול. f) P אלאקאויל. g) B הדה. h) P טולת. i) P תבין. k) P כתיר.
l) B לכן הי.

ינצ׳ר מקדאר גרמה פבאנה סביכה דהב
או נקרה פצה אלתי[a] תצח[b] בה אלקנין
בלא שך ולא ימכן אלאנסאן אן ימלך
מטבע אד׳י לם יד׳ חאצ׳רא אלא באן
ימלכה אגב קרקע כמא תקדם ויצח לה[c]
מלך תלך אלקרקע בכסף ובשטר ובחזקה
ובקנין עלי מא תקדם ביאנה וקו׳ רשות
הגבוה בכסף לאן אלגזבר אד׳א אשתרי
שיא להקדש[d] ודפע ת׳מנה קנה ועלי אנה
לם ימשוך וההדיוט עד שימשוך והו
מעני קו׳ בחזקה פקד באן לך אן אד׳א
אשתרא הדיוט מן הדיוט מטלטלין ודפע
אלמשתרי אלת׳מן כלה או בעצ׳ה לכן[e]
לם יחוז[2]) אלמטלטלין פלא[f] יצח לה
שרא ולא לזם אלבאיע ביע[g] ולכל ואחד
מנהמא אן[h] יקום עלי צאחבה ינכל[i] ען
אלביע ואלשרא לכן ילזם אלד׳י ינכל[j]
מי שפרע וירגע אלת׳מן לצאחבה
ותבקי אלסלעה פי יד צאחבהא אלא אן
דפע[k] אלד׳הב בתורת חליפין והו אן
ידפעה גזאפא[l] כמא ביינא[m] ואן אחאז
אלמטלטלין ומלכהא בוגה מן אלוגוה
אלתי[n] תמלך בהא אלמטלטלין וקד
תקדם ד׳כרהא צח אלביע ואלשרא וילזם
אלמשתרי בדפע אלת׳מן[o] וילזם אלבאיע
בדפע אלסלעה אן כאן הי[p] באקיה ענדה
ואד׳א קאל אלאנסאן אלת׳ור אלפלאני
הקדש מלכה אלהקדש במת׳ל מא ימלכה
אלמשתרי לה בעד אלמשיכה אד׳א כאן
הדיוט והו קו׳ אמירתו לגבוה כמסירתו
להדיוט ואלביע ואלשרא באלקול
ואלאתפאק עלי אלסום ג׳יר עאמל פי שי
מן אלאשיא לא פי מקרקעי ולא פי
מטלטלי ולא יפיד פיה אלעדים והו אן

זהב או חתיכות כסף שמתקיים בו הקנין
בלא ספק ואי אפשר לו לאדם שיקנה מטבע
שאינו בעין אלא אם כן קונה אותו אגב
קרקע כמו שנקדם ויתקיים לו קניית זה
הקרקע בכסף ובשטר ובחזקה ובקנין לפי
מה שנקדם באורו ומה שאמר רשות הגבוה
בכסף ר״ל שהגזבר כשלוקח שום דבר
לצורך הקדש ונותן דמיו קונה ואפילו
שלא ימשוך ובהדיוט עד שימשוך והוא
פירוש מה שאמר ההדיוט בחזקה וכבר
נתבאר לך אם לקח הדיוט מהדיוט
מטלטלין ונתן הלוקח דמי קצתם או כולם
אבל לא תפס המטלטלין (ולא באו לידו)
המקח אינו קיים ואינו חייב המוכר על
המכר וכל אחד מהם יכול לחזור מהמקח
וממכר אבל על החוזר לקבל מי שפרע
ויחזיר הדמים לחברו והסחורה תשאר ביד
בעלים אלא אם כן נתן הממון בתורת
חליפין והוא שיתן לו באומד כמו שבארנו
ואם תפס במטלטלין וקנה אותן בדרך מן
הדרכים שהמטלטלין נקנין בהן וכבר
זכרנו אותם נתקיים המקח והממכר ונתחייב
הלוקח בנתינת המעות ונתחייב המוכר
ליתן הסחורה אם היא מצויה אצלו
וכשיאמר אדם שור פלוני הקדש קנה
אותו הקדש כמו שקנה אותו הלוקח אחר
המשיכה כשהוא הדיוט והוא ענין מה
שאמרו אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט
והמקח והממכר בדברים והסכמה על
הסך אינו כלום בשום ענין מהענינים לא
בקרקעי ולא במטלטלי ואינו מועיל בו
העדים ואפילו שיאמר אתם עדי שלקחתי
ממנו כך וכך או מכרתי לו כך וכך בכך
דמים ואפילו מי שפרע אינו חייב בזה מי

---

a) B אלד׳י. b) B יצח. c) P לך. d) P ללמקדש. e) P לאכן. f) P פליס. g) P ביעא. h) P אן ינכר אלביע ואלשרא לכן ילזם. i) ינכל ען אלביע ואלשרא—hat B als Randglosse. j) P ינכר. k) B ידפע. l) P גזאפא. m) P בינא. n) B אלד׳י. o) B אלד׳הב. p) P והי.

שבתורה אלא הדה אלג' קאל תע'[a] לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך[b] פכל מן לה זקן וימכן נהיה ען חלקה הו אלדי יחרם[c] עליה חלק[d] גמלה אלראס והו קו' הני נשים הואיל וליתנהו בהשחתה ליתנהו בהקפה וקאל אמר[e] אל הכה' בני אה' כו' לנפש לא יט' בע' בני אהרן ולא בנות אהרן:

למנעו מתגלחת הוא שאסור גילוח כל הראש והוא מה שאמר הני נשי הואיל וליתנהו בהשחתה ליתנהו בהקפה ואמר אמר אל הכהנים בני אהרן וגומ' בני אהרן ולא בנות אהרן:

ח. הסמיכות והתנופות וההגשות והקמיצות וההקטרות והמליקות והקבלות וההזיות נוהגות באנשים ואינן נוהגות בנשים חוץ ממנחת שוטה והנזירה שהן מניפות:

הד̇ה אלמעדודה̈ כלהא גאת בלסאן אלתד̇כיר קאל וסמך[f] ידו והניף[g] והגיש[h] וקמץ[i] והקטיר[k] ומלק[l] את ראשו וקאל[m] והקריבו בני אה' וקאלוא פי תורת כהנים והקריבו זו קבלת הדם וקאל והזה מן הדם וקאל פי מנחת[n] שוטה ולקח מיד[o] האשה וקאל פי אלדי יגיב קרבן שלמים ידיו[p] תביאינה את אשי י"י את הח' יביא להניף אתו תנו' לי"י מה שלמים תנופה בבעלים אף שוטה תנופה בבעלים וצפה̈ תנופה בבעלים כמא[q] ד̇כרוא[r] כהן מכנים ידו תחת יד בעלים ומניף ותעלמנא אלנזיר מן אלשוטה לאן קאל פי אלשוטה ונתן[s] על כפיה את מנחת הזכרון וקאל פי אלנזיר ונתן[t] על כפי הנזיר וחכם אלנזיר ואלנזירה פי אלקרבן סוא לקו' פי אול אלפרשה איש או אשה כי יפליא כו' והו קו' אתיא כף כף משוטה:

כל אלו המנויות באו בלשון זכר אמר וסמך ידו והניף והגיש וקמץ והקטיר ומלק את ראשו ואמר והקריבו בני אה' ואמרו בתורת כהנים והקריבו זו קבלת הדם ואמר והזה מן הדם ואמר במנחת סוטה ולקח מיד האשה ואמר במי שמביא קרבן שלמים ידיו תביאינה את אשי י"י מה שלמים תנופה בבעלים אף סוטה תנופה בבעלים ומעשי תנופה בבעלים כמו שזכרנו כהן מכנים ידו תחת יד בעלים ומניף ולמדנו הנזיר מסוטה לפי שנאמר בסוטה ונתן על כפיה את מנחת הזכרון ונאמר בנזיר ונתן על כפי הנזיר ודין נזיר ונזירה בענין הקרבן שוה למה שנאמר בתחלת הפרשה איש או אשה כי יפליא וגומ' והוא מה שאמר אתיא כף כף מסוטה:

ט. כל מצוה שאינה תלויה בארץ נוהגת בארץ ובחוצה לארץ וכל מצוה שהיא תלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ חוץ מן הערלה ומן הכלאים ר' אליעזר אומ' אף החדש:

---

a) Lev. XIX, 27. b) Nach d. Hebr. z. e. ולא תטמא למתים. c) B יחלם. d) fehlt in P. e) Lev. XXI. 1. f) Lev. I, 4. g) Ib. XIV, 12. h) Ib. II, 8. i) Ib. II, 2. k) Ib. III, 5. l) Ib. I, 15. m) Ib. I, 5. n) P מסכת. o) Num. V, 25. p) Lev. VII, 30. q) P ממא. r) B ד̇כרנא. s) Num. V, 18. t) Ib. VI, 19.

ומכסה מבנים ומוציא פהדֿה כלהא וכל מא יתבעהא לאזם לאלבנין דֿכורהם ואנאתֿהם אן יפעלוהא [a] לאלואלדין גמיעא אלא אן חד׳ אלבנת דֿאת בעל פלא יתעיין עליהא מן שריעהֿ אלכבוד אלא מא ימכנהא אן תפעלה מן אשגֿאל בעלהא אללאזמהֿ להא פי שראיע אלזואג עלי מא תביין[b] פי כתובות[c] ומצות עשה שהזמן גרמה הי אלמצוות אללאזם עמלהא פי זמאן מחדוד ואדֿא לם יד׳ דֿאלך אלזמאן סקט לזומהא מתֿל אלסוכה ואללולב ואלשופר ואלתפילין ואלציצית לכונהמא לאזמין באלנהאר לא באלליל וכל מא שאבה הדֿה ומצות עשה שלא הזמן גרמה הי אלמצוות אללאזמהֿ פי גמיע אלאזמאן מתֿל אלמוזזה ואלמעקה ואלצדקה וקד עלמת אן אלאצל ענדנא אין למידין מן הכללות פקו׳ כל אנמא יריד בה אלאכתֿר ואנמא מא ילזם אלנסא מן מצוות עשה ומא לא ילזמהא עלי אלתחציל פלא ירגע אלי כלל ואנמא יוכֿד חפץֿ והי אשיא מנקולהֿ אלא תעלם אן שחיטת הפסח ואכילתו ואכילת מצה בלילי הפסח ושמחה במועדים והקהל ותפלה ומקרא מגלה ונר חנוכה ונר שבת וקדוש היום הדֿה כלהא מצות עשה שהזמן גרמה וכל ואחדהֿ מנהא לאזמהֿ לאלנסא כלזומהא לאלרגאל וכדֿאלך איצֿ מצות פריה ורביה ותלמ׳ תורה ופדיון הבן כל ואחדהֿ מנהא מצות עשה שלא הזמן גרמה ולכנהא לא תלזם אלנסא ואנמא הי מחפוצֿהֿ כמא דֿכרנא אמא אלאצל אלדֿי דֿכר פי מצות לא תעשה פהו צחיח קאל אללה[d] איש [e] או אשה אשר יעשה מכל חטאת האדם וקאלוא השוה הכת׳ אשה לאיש לכל עונשין

אחריהם מחוייב על הבנים ועל הנקבות כולם שיעשו אותם לאביהם אלא אם היתה האשה בעולת בעל שאין חיוב עליה מתורת הכבוד אלא מה שאפשר בידה לעשות מפני המלאכות שמחייבת לעשותם לבעלה לפי תורת הזווג כמו שנתבאר בכתובות ומצות עשה שהזמן גרמה הן מצות שאדם חייב לעשותם בזמן מוגבל וכשלא יהיה זה הזמן נתבטל חיובם כגון סוכה ולולב ושופר ותפילין וציצית שהם מחויבין ביום ולא בלילה וכל מה שדומה לזה ומצות עשה שלא הזמן גרמה הם המצות המחוייבים בכל הזמנים כגון מזוזה ומעקה וצדקה וכבר ידעת שהעיקר אצלנו אין למידין מן הכללות ומה שאמר כל אמנם רוצה לומר הרוב ואמנם מה שהנשים מחוייבות ממצות עשה ומה שאינן מחוייבות אינו תלוי בכלל ואמנם נמסרים על פה והם דברים שבאו בקבלה הלא ידעת [ששחיטת הפסח ואכילתו ו]שאכילת מצה בלילי פסחים ושמחה במועדים והקהל ותפלה ומקרא מגלה ונר חנוכה ונר שבת וקדוש היום אלו כולם מצות עשה שהזמן גרמה וכל אחת מהן מחוייבות על הנשים כמו שהם מחוייבות לאנשים וכמו כן מצות פריה ורביה ות״ת ופדיון הבן כל אחת מהן מצות עשה שלא הזמן גרמה ואע״פ כן אין הנשים חייבות בהן ואמנם נמסרים על פה כמו שזכרנו אמנם העיקר שזכר במצות לא תעשה הוא אמתי שנאמר איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם ואמרו השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה חוץ מאלו השלשה שנאמר לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך ולא תטמא למתים לפיכך מי שיש לו זקן ואפשר

---

a) P יפעלוהא גמיעא. b) P תבין. c) V, 5. d) P תעלי. e) Num. V, 6.

שלך הדֿה צפתה ומושכו[a] מושב לצים למדינה ואמרו באדם שאלו מעשיו ופסול לעדות: ומושכו מושב לצים ופסול לעדות:

פרק שני.

א. האיש מקדש בו ובשלוחו והאשה מתקדשת בה ובשלוחה האיש מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו האומר לאשה התקדשי לי בתמרה זו התקדשי בזו אם יש באחת מהן שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת בזו ובזו ובזו אם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת היתה אוכלת ראשונה ראשונה אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה:

אלאצל ענדנא שליחו של אדם כמותו ואסתדל עלי דֿאלך מן קו׳[b] ושחטו אתו כל קהל עדת ישר׳ ועלי אנה יגוז דֿבת גמיע אלפסחים לאחד לאנה שליח צבור לאכן[c] אלאחסן ענדנא אן יקדש אלאנסאן בנפסה[d] ממא יקדש לו[e] שליח לאן מן אצולנא לא[f] ישא אדם אשה עד שיראנה כֿשיתנא[g] אן[h] לא תחסן פי עינה פיקים מעהא והו לא יחבהא ודֿאלך חראם לקולה[i] ואהבת לרעך כמוך ולדֿאלך קדם בו על שלוחו ומן הדֿה אלעלה בעינהא קלנא לא ישיא אדם בתו כשהיא קטנה עד שתגדיל ותאמר בפלוני אני רוצה ולדֿאלך קדם קו׳ בה עלי שלוחה לאן[k] תולא אלאנסאן אלמצוה בנפסה אופא מן תכלף גירה עמלהא לה וקאל כשהיא נערה ולם יקול[2]) כשהיא קטנה ועלי אן לאלאב[l] אן יקדש את בתו בת יום אחד ותציר אשת איש מן אלעלה אלתי[m] קלנא אן תזוג אלקטנה מכרוה וקו׳ עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה בשרט אן תד׳ תלך אלואחדה אלתי[n] פיהא שוה פרוטה הי אלתי בקאת[23])

העיקר אצלנו שלוחו של אדם כמותו והביא ראיה על זה ממה שנאמר ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל (שמותרת) [ואפילו הכי מותרת] שחיטת כל הפסחים (לאחר) [על ידי אחר] לפי שהוא שליח צבור אבל הנכון אצלנו שיקדש האדם בעצמו יותר ממה שיקדש לו שלוחו לפי שמעיקרינו לא ישא אדם אשה עד שיראנה לפי שאנו חוששין שמא לא תמצא חן בעיניו וישרה עמה ולא יאהבנה וזה אסור לפי שנ׳ ואהבת לרעך כמוך ולפיכך הקדים בו על שלוחו ומזה הטעם בעצמו אנו אומרים לא ישיא אדם בתו כשהיא קטנה עד שתגדיל ותאמר בפלוני אני רוצה ולפיכך הקדים בה על שלוחה ואמר כשהיא נערה ולא אמר כשהיא קטנה ואע״פ שיש רשות לאב שיקדש את בתו בת יום אחד ותהיה אשת איש מן הטעם שאמרנו כי נשואי קטנה הוא דבר מכוער ומה שאמר עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה בתנאי שתהיה זאת האחת שיהא בה שוה פרוטה היא שנשארה באחרונה ויהיה כל מה שאכלה כאילו היא מלוה

a) ψ I, 1. b) Ex. XII, 6. c) B לאן. d) B לנפסה. e) P לה. f) Kidd. 41 a. g) B כשייתה. h) P אלא. i) P תעלי. Lev. XIX, 18. k) Von לאן — וקאל Randglosse in B. P und Hebr. haben es nicht. l) P ללאב. m) B אלדֿי. n) P אלדֿי.

שאינה תלויה בארץ הי אלשראיע אלתי[a] לא תתעלק באלארץ ואנמא הי חובת הגוף ושהיא תלויה בארץ הי אלאשיא אלתי הי חובת קרקע וקד ביינא פי אכר מסכ׳ ערלה אן[b] חרמאן אלערלה בחוצה לארץ הל׳ למשה מסיני וכלאי הכרם מדרבנן אמא כלאי זרעים פהו חלאל אלזראעה בחוצה לארץ והרכבת[c] אילן איצ׳(א) הל׳ למשה מסיני בין בארץ בין בחוצה לארץ והל׳ כר׳ אליעזר אלדי יקול החדש אסור מן התורה בכל מקום ועלי אנה תלוי בארץ כמא תביין פי אכר מס׳ ערלה:

שאינה תלויה בארץ הם המצות שאינם תלויות בארץ ואמנם הם חובת הגוף ושהיא תלויה בארץ הם הדברים שהם חובת קרקע וכבר בארנו בסוף מס׳ ערלה שאיסור הערלה בחוצה לארץ הל׳ למשה מסיני וכלאי הכרם מדרבנן אבל כלאי זרעים מותר לזורען בחוצה לארץ [והרכבת אילן גם כן הל׳ למשה מסיני בין בארץ בין בחוצה לארץ] והל׳ כר׳ אליעזר שאומר החדש אסור מן התורה בכל מקום ואע״פ שהוא תלוי בארץ כמו שנתבאר בסוף מס׳ ערלה:

י. כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין את ימיו ונוחל את הארץ וכל שאינה עושה מצוה אחת אין מטיבין לו ואין מאריכין את ימיו ואינו נוחל את הארץ וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ אין זה מן הישוב וכל המחזיק בשלשתן עליו הכת׳ אומ׳ והחוט[d] המשולש לא במהרה ינתק:

יריד בקו׳ כל העושה מצוה אחת אן יעמלהא יתירה על זכותיו אלתי[e] הי כנגד עונותיו חתי תציר זכיותיו מרובין מעונותיו בהדׄה אלמצוה וקו׳ וכל שאינו עושה מצוה אחת יריד בה מן סיאתה אכתׄר מן חסנאתה ולא עשה מצוה אחת ליסויהא בל בקי[f] עונותיו מרובין מזכיותיו וקו׳ מטיבין לו ומאריכין ימיו ונוחל[g] את הארץ בעולם הבא ומעני נוחל את הארץ ארץ החיים אעני העולם הבא וסיבין דׄאלך פי סנהדרין פי אלפרק אלי׳ ודרך ארץ הו מעאשרהׄ אלנאס מעאשרהׄ חסנהׄ בלין ואדב ומעני אין זה מן הישוב אנה לא פאידהׄ לה פי עמארהׄ אלארץ בל אכׄראגה מן אלבלד נפע באלמדינהׄ וקאלוא פי

רוצה לומר באמרו כל העושה מצוה אחת שיעשה אותה יתירה על זכותיו שהיו כנגד עונותיו עד שתהיו זכיותיו מרובין מעונותיו בזאת המצוה ואמרו כל שאינו עושה מצוה אחת ר״ל מי שעונותיו מרובין מזכיותיו ולא עשה מצוה אחת כדי להשוותם אלא נשארו עונותיו מרובין מזכיותיו ואמרו מטיבין לו ומאריכין ימיו [ונוחל את הארץ בעולם הבא] וענין נוחל את הארץ ארץ החיים ר״ל העולם הבא ואנו עתידין לבאר אותו בסנהדרין בפרק עשירי ודרך ארץ הוא חבורת בני אדם חבורה טובה בנחת ובמוסר ופירוש אין זה מן הישוב שאין תועלת בו בישוב העולם אבל להוציאו מן המקום תועלת

a) B אלדׄי. b) Von אן חרמאן — והלכה כר׳ אליעזר fehlt in P. c) Kidd. 39a. d) Koheleth IV, 12. e) B אלדׄי. f) בקי statt בקית. g) Von ונוחל — ומעני fehlt in P.

אדֿא קאל לה הרי היא במקום פל׳ מראה מקום הוא לו וליס דֿאלך שרט וקד תביין[a] הדֿא אלגרץֿ בעינה פי אליי מן גטין[b]:

כשאמר לו הרי היא במקום פלוני מראה מקום הוא לו ואין זה תנאי וכבר נתבאר זה הענין בעצמו בפרק ששי מגטין:

ה. המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים אינה מקודשת כנסה סתם ונמצא עליה נדרים תצא שלא בכתובה על מנת שאין בה מומין ונמצא בה מומין אינה מקודשת כנסה סתם ונמצאו בה מומין תצא שלא בכתובה שכל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין בנשים:

קד תקדם נץ הדֿה אלהלכה פי אלפרק אלזׄ מן כתובות והנאך ביאנה[c]:

כבר נקדם לשון זה ההלכה בפרק השביעי מכתובות ושם בארנוהו:

ו. המקדש שתי נשים בשוה פרוטה או אשה אחת בפחות משוה פרוטה אע״פ ששלח סבלונות לאחר מכאן אינן מקודשות שמחמת קדושין הראשונים שלח וכן קטן שקדש:

קו׳ וכן קטן שקדש יעני ושלח סבלונות משהגדיל וסבלונות הי אלתחף ואלהדאיא ואשתק הדֿא אלאסם מן סבל והו אלחמל ואחתאג אלי הדֿה אלתֿלתֿה אלמתֿאלאת ואן כאן מענאהא ואחד[d] לאן ליס[e] יגֿני ואחד מנהא ען תֿאני לאנה לו אסמענא אלפרצֿה אלאולי פקט לקלנא[f] אידי דנפיק מניה[g] ממונא טעי ויצֿן אנהא קדושין גמורין אמא[h] פי אלפרצֿה אלתֿאניה פנקול אדעתא דקדושין שלח סבלונות ולו אסמענא האתין אלפרצֿתין לקלנא[i] פי מתֿל הדֿה אלאשיא יקע אלגלט בין פרוטה לפחות משוה פרוטה ואמא[k] קטן שקדש הכל יודעין שאין קדושי קטן כלום והדֿה אלאשיא אלתי[l] ארסלהא[m] בעד אנמא ארסלהא אדעתא דקדושין ואנה עלם פסאד אלקדושין

מה שאמר קטן שקדש ר״ל ושלח סבלונות משהגדיל וסבלונות הם המנדנות והדורונות מגור זה השם מסבל והוא נושא המשא והוצרך לאלו השלשה דמיונות ואע״פ שעניניהם אחד משום דלא נפיק חד מחבריה שאילו השמיענו הבבא הראשונה בלבד הוי אמינא איידי דנפיק מיניה ממונא טעי ויחשוב שהם קדושין גמורין ואמנם בבא השניה יש לנו לומר אדעתא דקדושין שלח סבלונות ואילו השמיענו אלו שתי הבבות יש לנו לומר בכל כיוצא בזה נופל הטעות בין פרוטה לפחות משוה פרוטה אבל קטן שקדש הכל יודעין שאין קדושי קטן כלום ואלו הדברים ששלח אחרי כן אמנם אדעתא דקדושין שלחם מפני שהוא יודע הפסד הקדושין הראשונים ולכך למדנו שכונת

a) P תבין. b) VI, 4. c) P בינאה. d) P ואחדא e) P לם. f) P לקולנא.
g) fehlt in P. h) P ואמא. i) P לקולנא. k) P אמא. l) B אלדֿי. m) P ארסל.

באחרונה פיד׳ כל מא אכלת כאנה מלוה ואלאצל ענדנא המקדש במלוה ופרוטה דעתו אפרוטה אמא אן כאן פי מא אכלת שוה פרוטה ופי מא בקי אקל מן שוה פרוטה אינה מקודשת לאנהא קדושין [a] במלוה ואינן קדושין:

והעיקר אצלנו חמקדש במלוה ופרוטה דעתו אפרוטה אבל אם היה במה שאכלה שוה פרוטה ובמה שנשאר פחות משוה פרוטה אינה מקודשת לפי שהם קדושין במלוה ואינן קדושין:

ב. התקדשי לי בכוס זה של יין ונמצא של דבש בשל דבש ונמצא של יין בדינר זה של כסף ונמצא של זהב בשל זהב ונמצא של כסף על מנת שאני עני ונמצא עשיר עשיר ונמצא עני אינה מקודשת ר׳ שמעון אומ׳ אם הטעה לשבח הרי זו מקודשת:

קד[b] יכון גרצ̇הא וארארתהא פי ד̇אלך אלשי אלאחט לגרץ̇ מא אכ̇ר ולד̇אלך[c] אין הל׳ כר׳ שמ׳:

אפשר שדעתה ורצונה בזה הדבר הפחות לכוונת שום ענין (יותר) [אחר] ולפיכך אין הל׳ כר׳ שמ׳:

ג. על מנת שאני כהן ונמצא לוי לוי ונמצא כהן נתין ונמצא ממזר ממזר ונמצא נתין בן עיר ונמצא בן כרך בן כרך ונמצא בן עיר על מנת שביתי קרוב למרחץ ונמצא רחוק רחוק ונמצא קרוב על מנת שיש לי בת או שפחה מגדלת ואין לו על מנת שאין לו ויש לו על מנת שיש לו בנים ואין לו על מנת שאין לו ויש לו על כולם אע״פ שאמרה בלבי היה להתקדש לו אע״פ כן אינה מקודשת וכן היא שהטעתו:

גדלת קאלוא[d] פי אלתלמוד מאי מגודלת גדלת יעני מאשטה̈ לאלנסוה̈ ולא יכ̇אלף ר׳ שמעון פי מגאלטה̈ אלאנסאב אנהא ג̇יר מקודשת ולו הטעה או הטעתו לשבח לאן קד רבמא לא יחב אחד[e] אלזוגין אלא מתלה פי אלנסב או אחט מנה ומן אצולנא דברים שבלב אינן דברים:

גרלת אמרו בגמרא מאי מגודלת גדלת ר״ל מקשטת הנשים ור׳ שמעון אינו חולק בהטעת יוחסין שהיא אינה מקודשת ואפילו הטעה או הטעתו לשבח לפי שפעמים שאינו אוהב אחד מהם אלא הדומה לו ביחס או פחות ממנו ומן העקרים שבידינו דברים שבלב אינן דברים:

ד. האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה פלונית במקום פל׳ והלך וקדשה במקום אחר אינה מקודשת הרי היא במקום פל׳ והלך וקדשה במקום אחר הרי זו מקודשת:

---

a) P קדושין במלוה ובפחות משוה פרוטה קדושין ואינן קדושי׳. b) P וקד. c) fehlt in P. d) Kidd. 49a e) fehlt in P.

אשה ובתה ומא שאבההמא[a] הרי אחת מכם מקודי׳ לי ודפע אלקדושין להמא גמיעא או קבלת אלואחדה על ידי חברתה פאן אלקדושין תפסו בהן וצריכות שני גטין מנה:

מכם מקודי׳ לי ונתן הקרושין לשתיהן יחד או קבלה אחת מהן על ידי חברתה הנה הקדושין תפסו בהן וצריכות שני גטין ממנו:

ח. המקדש בחלקו מקדשי קדשים ומקדשים קלים אינה מקודש׳ ממעשר שני בין שוגג בין מזיד לא קדש דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה אומר מזיד קדש ושוגג לא קדש ובהקדש מזיד קדש שוגג לא קדש דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה אומר שוגג קדש מזיד לא קדש:

אלשי אלדי יאכֿל אלכהן מקדשי קדשים ומקדשים קלים ממון גבוה הוא וכהנים משלחן[b] גבוה קא זכו ולם[c] יעטיהם אללה[d] חלך אלאסהם אלא לאלאכל לא אן יפעלוא בהא גֿיר דֿאלך והו קו׳ וזה[e] יהיה לך מקדש הקדשים מן האש כאש כמא[f] אן אלנאר לא תצרפהא גֿיר פי אלאכל כדֿאלך איצֿא הדֿה אלחקוק אלתי[g] תאכֿל מקדשי מזבח לא תצרף גֿיר פי אלאכל וקאל אללה[h] פי אלמעשר לייי׳ הוא בהויתו יהא פלדֿאלך אינה מקודש׳ ור׳ יהוד׳ יקול אדֿא קדש בו במזיד יעני והו יעלם אן הדֿא אלשי מעשר שני הרי[i] חללו לאן מעשר שני יתחלל כמא ביינא פי מס׳ מעשר שני[k] ואדֿא נתחלל פהי מקודשת בו בלא שך ור׳ מאיר יקול אין דרך חלול בכך יעני ליס הדֿא טריק חלול אלמעשר והמא פי הקדש בדק הבית באלעכס ר׳ מאיר יקול במזיד מתחלל בשוגג אין מתחלל ור׳ יהודי׳ יקול צֿד דֿאלך והל׳ כר׳ מאיר במעשר וכרבי יהודה בהקדש:

הדברים שמקבל הכהן מקדשי קדשים ומקדשים קלים ממון גבוה הם וכהנים משלחן גבוה קא זכו ולא נתן להם הקב״ה אלו המתנות אלא לאכילה לא שיעשו בהם אלא זה והוא מה שאמר וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש כאש כמו שהאש אין אתה משתמש בו אלא לצורך אכילה אף גיר אלו המתנות שאתה מקבל מקדשי מזבח לא תשתמש בהן אלא לאכילה וכתוב בתורה בענין מעשר לה׳ הוא בהוייתו יהא ולכך אינה מקודשת ור׳ יהודה אומר כשקדש בו במזיד ר״ל שהוא יודע שזה הדבר מעשר שני הרי חללו לפי שמעשר שני מתחלל כמו שבארנו במס׳ מעשר שני ואם נתחלל הרי היא מתקדשת בו בלי ספק ור׳ מאיר אומר אין דרך חלול בכך ר״ל אין זה דרך חלול המעשר והם חולקים בהקדש בדק הבית להפך ר׳ מאיר אומר במזיד מתחלל בשוגג אין מתחלל ור׳ יהודה אומר הפך מזה והל׳ כר׳ מאיר במעשר וכרבי יהודה בהקדש:

ט. המקדש בערלה ובכלאי הכרם ובשור הנסקל ובעגלה ערופה בצפרי

---

a) P אשבההמא. b) B משל גבוה. c) P ולא. d) P תעלי. e) Num. XVIII, 9. f) P למא. g) B אלדי. h) P תעלי. Num. ib. i) Von ואדֿא — הרי חללו fehlt in P. k) Cap. II Hal. 6.

אלאולי[a] פאלמנא אנהם כלהם מעולהם עלי אלקדושין אלאולי אלאצלייה והי פאסדה:

כולם על הקדושין הראשונים והם אינם שוים כלום:

ז. המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת אינן מקודשות מעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות ולקט אחד כלכלה של תאנים ומשלהן היתה ושביעית היתה ואמר להן הרי כולכן מקודשות לי בכלכלה זו וקבלתה אחת מהן על ידי כולן אמ׳ חכ׳ אין האחיות מתקדשות:

אלאצל ענדנא אין קדושין תופסין בעריות לקו׳ אללה[b] ואשה אל אחותה לא תקח׳ לצ׳ בשעה שנעשו צרות זו לזו לא יהא לך לקוחין אפילו באחת מהן ונתעלם גמיע אלעריות משתי אחיות ותעלמנא מן הדׄה אלמשנה ג׳ אצול אחדהא שמקדשין בפירות שביעית ואלב׳ שהמקדש בגזל אינה מקודשת מן אשתראטה פי הדׄה אלכלכלה למא אן[c] באנת שלהם אן כאן דׄאלך אלזמן שביעית אלתי[d] פירות שביעית הפקר ואינן גזל פלדׄאלך לם תבטל אלקדושין מן דׄאלך אלסבב ואלג׳ אשה נעשית שליח לחברתה ואפלו במקום שנעשית לה צרה ואעלם אן גזל שלה מתׄל אן יכׄטף מן ידהא שי תׄם ידפעהא להא ויקול להא הרי את מקודש׳ לי בזה אינה מקודשת אלא אן תקדמת בינהמא כׄטבה וקולנא[e] קדשה בגזל אינה מקודש׳ אדׄא לם נתיאשו הבעלים אמא אן[f] נתיאשו הבעלים פיצח בה אלקדושין וקו׳ אין האחיות מתקדשות אלדׄי ידל דׄאלך עלי[g] אלנכריות מתקדשות אנמא דׄאלך אדׄא קאל להן הראויה מכם לביאה מתקדשת לי אמא אדׄא קאל כולכם מקודשות אין אחת מהן מקודש׳ ואעלם אן אדׄא קאל לשתי אחיות או

העיקר אצלנו אין קדושין תופסין בעריות לפי שנאמר ואשה אל אחותה לא תקח לצרור בשעה שנעשו צרות זו לזו לא יהיו לך לקוחין אפילו באחת מהן ונלמוד כל שאר עריות משתי אחיות ולמדנו מזאת המשנה ג׳ עיקרים אחד מהם שמקדשין בפירות שביעית והשני שהמקדש בגזל אינה מקודשת מפני תנאו שהתנה בכלכלה זאת שהיתה שלהם שהיה זה הזמן שביעית הפקר ואינו גזל ולפיכך לא נתבטלו הקדושין מזה הטעם והשלישי אשה נעשית שליח לחברתה ואפלו במקום שנעשית לה צרה ודע שגזל שלה כגון שחטף מידה שום דבר אח״כ נתנו לה ואמר לה הרי את מקודשת לי בזה אינה מקודשת אלא א״כ קדם ביניהן שדוכין ומה שאנו אומרים קדשה בגזל אינה מקודשת דווקא כשלא נתיאשו הבעלים אבל אם נתיאשו הבעלים הקדושין קיימין ומה שאמר כאן אין האחיות מקודשות שיראה מזה שהנכריות מקודשות אמנם הוא זה כשאמר להן הראויה מכם לביאה מקודשת לי אבל אם אמר כולכם מקודשות לי אין אחת מהן מקודשת ודע שאם אמר לשתי אחיות או אשה ובתה והדומות להן הרי אחת

---

a) fehlt in B. b) P תעלי. Lev. XVIII, 8. c) fehlt in P. d) P אלדׄי. e) B וקלנא. f) P אם. g) fehlt in B.

פיה וערפתו [a] וקאל [b] וערפו שם את
העגלה והוא אסר בהנייה[25]) ולו קבל
קבל אלעריפה [c] וגא פי בשר בחלב לא
תבשל [d] גדי בח' אמ' שלשה פעמים
אחד לאסרו באכילה ואחד לאסור הנייה
ואחד לאסור בשול וקאל אללה פי בשר
תאוה והו אלחולין כי [e] ירחק ממך המקום
אש' יב' יי"י וקאל פי תורת כהנים ברחוק
מקום אתה זוכח ואין אתה זוכח במקום [f]
פרט לחולין שנשחטו בעזרה וקאלוא [g]
הנאך יכול לא יאכלנו אבל יטילנו לכלבים
ת"ל לכלב [h] תשליכון אותו אותו אתה
משליך לכלב ואין אתה משליך לכלב
חולין שנשחטו בעזרה פאדא באע שי מן
הדה אלאסורי הנאה פקד תעדא לכן
תמנהא אינו אסור בהנייה לאן ליס
ענדנא שיא יקום תמנהא מקאמה גיר ע"ז
ופירות שביעית קאל פי ע"ז והיית [i] חרם
כמהו כל שאתה מהיה אחריו כמותו יעני
כל מא יבקא מן בדאלתהא [k] פהו [l]
מתלהא וקאל פי אלשביעית [m] קדש היא
מה קדש תופס את דמיו אף שביעית
תופסת את דמיה וקד ביינא דאלך עלי
אלכמאל פי אלח' מן שביעית ולא
יתעלם מן ע"ז ושביעית לסאיר אלמחרמאת
לאנהא שני כתובין הבאין כאחד ואין
מלמדין עלי אצול קיאסאתנא [n]:

והוא לא יאסר בהנאה אלא אחר עריפה [a]
ונאמר בבשר בחלב לא תבשל גדי בחלב
אמו שלשה פעמים אחד לאיסור אכילה
ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בשול
וכתוב בתורה בבשר תאוה והוא חולין כי
ירחק ממך המקום אשר יאמרו בת"כ
ברחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח
בקרוב מקום פרט לחולין שנשחטו
בעזרה ושם אמר יכול לא יאכלנו אבל
יטילנו לכלבים ת"ל לכלב תשליכון אותו
אותו אתה משליך לכלב ואין אתה משליך
לכלב חולין שנשחטו בעזרה ואם מכר
שום דבר מאלו שהם איסורי הנאה הרי
כבר עבר אבל דמיהן אינן אסורין בהנאה
לפי שאין אצלנו שום דבר שיהיו דמיו
במקומו אלא ע"ז ופירות שביעית נאמר בע"ז
והיית חרם כמוהו כל שאתה מהיה אחריו
כמוהו פירושו כל מה שנשאר מחליפיהן
הרי הוא כמותם ונאמר בשביעית קדש
היא מה קדש תופס את דמיו אף שביעית
תופסת את דמיה וכבר בארנו זה בשלימות
בפרק ח' משביעית ואין למידין מעבודת
זרה ושביעית לשאר האיסורים לפי שהן
שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין
לפי עקרי ההקשים שבידנו:

a) Nach Ms. B ויאסר בהנאה ואפילו קודם עריפה S. Anm. 25.

י. המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות ובמי חטאת ובאפר חטאת הרי זו מקודש' אע"פ שהוא ישר':

תרומות תרומה גדולה ותרומת מעשר
מעשרות מעשר ראשון ומעשר עני
ומתנות הזרוע והלחיים והקבה וקו' אע"פ
ישר' קאלוא בישראל שנפלו לו טבלים

תרומות תרומה גדולה ותרומת מעשר
ומעשרות מעשר ראשון ומעשר עני
ומתנות הזרוע והלחיים והקבה ומה שאמר
אע"פ ישראל איירי בישראל שנפלו לו

a) Ex. XIII, 13. b) P תעלי. c) P אלא בעד אלעריפה. d) Ex. XXIII, 19. e) Deut. XII, 21. f) fehlt in B u. P קרוב. g) Von פאדא באע — וקאלוא fehlt in P. h) Ex. XXII, 30. i) Deut. VII, 26. k) B בדאלתה. l) B הו. m) Lev. XXV, 12. n) P קיסאתנא.

מצורע ובשער נזיר ובפטר חמור בבשר בחלב ובחולין שנשחטו בעזרה אינה מקודש׳ מכרן וקדש בדמיהן מקודשת:

הד׳ה אלאשיא כלהא אלתי[a] ד׳כר אסורין בהנאה[b] וד׳אלך אן מן[c] אצול שריעתנא כל מקום שני׳ לא תאכל לא תאכלו אחד אסור אכילה ואחד אסור הנאה[d] במשמע עד שיפרט לך הכתי׳ כדרך שפירט בנבלה וכל מא נחרם אכלה ונחלל אלאסתנפאע[24])[e] בה לא בד לנא מן דליל עלי תחליל אלאסתנפאע[24])[e] בה אמא נץ או קיאס וקאל תע׳ פי אלערלה שלש[f] שנים יהיה לכם ער׳ לא יאכ׳ וקאל פי כלאי הכרם פן[g] תקדש המ׳ פן תוקד אש וקד ביינא ד׳אלך פי אכ׳ר כלאים וקאל פי שור הנסקל[h] ולא יאכל את בש׳ וקאל פי עגלה ערו׳ ונכפר להם הדם וקאלוא כפרה כתוב בה כקדשים וצפרי מצורע הוא מן מכשירי מצורע ושג׳להא כ׳ארג אלמקדש כמא[i] ביין אלנץ וכד׳אלך עגלה ערו׳ מכפרת והי כ׳ארג אלמקדש ואשם מצורע איצ׳א הו מן מכשירי מצורע והו בפנים אעני במקדש וכד׳אלך חטאת מצורע מכפרת והי בפנים וכמא חכם אלמכפר ואלמכשיר אלד׳י בפנים ואחד והו אשם מצורע וחטאתו כד׳אלך חכם אלמכפר ואלמכשיר אלד׳י בחוץ[k] ואחד והי צפרי מצורע ועגלה ערו׳ וצפרי מצורע תיאסר בהנייה מן וקת אלשחיטה אעני אלצפור אלתי[l] ד׳בחת פקט ועגלה ערופה ירידתה לנחל איתן אוסרתה וקאל פי אלנזיר[m] קדוש יהיה גדל פרע שע׳ רא׳ וקאלוא גדולו יהיה קדש ופטר חמור קאל

אלו הדברים שזכר כולם אסורין בהנאה וזה מעיקר תורתנו כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפירט בנבלה וכל מה שאנו אוסרים אכילתו ומתירים ליהנות בו יש לנו ראיה עכ״פ על היתר הנאתו או מלשון התורה או מן ההקש וכתוב בתורה בערלה שלש שנים יהיה לכם ער׳ לא יאכל ונאמר בכלאי הכרם פן תקדש פן תוקד אש וכבר בארנו זה בסוף כלאים ואמר בשור הנסקל ולא יאכל את בש׳ ואמר בעגלה ערופה ונכפר להם הדם ואמרו כפרה כתיב בה כקדשים וצפורי מצורע הם ממכשירי מצורע ומעשיהם חוץ למקדש כמו שמבואר בתורה וכמו כן עגלה ערופה מכפרת והיא חוץ למקדש ואשם מצורע ג״כ הוא ממכשירי מצורע והוא בפנים ר״ל במקדש וכמו כן חטאת מצורע מכפרת והיא בפנים וכמו שדין המכפר והמכשיר שבפנים אחד והוא אשם מצורע וחטאתו כמו כן דין המכפר והמכשיר שבחוץ אחד והם צפורי מצורע ועגלה ערופה וצפורי מצורע תיאסר בהנאה משעת השחיטה ר״ל הצפור השחוטה בלבד ועגלה ערופה ירידתה לנחל איתן אוסרתה ואמר בנזיר קדוש יהיה גדול פרע שער ראשו ואמר גדולו יהיה קדוש ופטר חמור נאמר בו וערפתו וכתיב וערפו שם את העגלה

---

a) B אלד׳י. b) B הנייה. c) fehlt in P. d) B הנייה. e) P אלאנתפאע. f) Lev. XIX, 23. g) Deut. XXII, 9. h) Ex. XXI, 28. i) Von כמא — ואשם fehlt in P. k) B hat hier noch פכמא חכם אלמכפר — ואלמכשיר אלד׳י בחוץ. Ueber dem Satze befindet sich ein Strich, der die Ueberflüssigkeit der Wiederholung andeuten soll. l) B אלד׳י. m) Num. VI, 5.

יום אינה אוכלת בתרומה מן חית אלדהא תלך אלקדושין וקו׳ מקודשת ואינה מקודש׳ ולו אחר שלשים יום הרי היא מקודשת ואינה מקודשת לכל ואחד מנהמא וצריכה גט מזה ומזה דלמא מחלפא באשת איש:

אינה אוכלת בתרומה משקבלה אלו הקדושין ואמר מקודשת ואינה מקודשת ואפילו לאחר ל׳ יום הרי היא מקודשת ואינה מקודשת לכל אחד מהם וצריכה גט מזה ומזה דלמא מחלפא באשת איש:

ב. האומר לאשה הרי את מקודש׳ לי על מנת שאתן ליך מאתים זוז הרי זו מקוד׳ ויתן על מנת שאתן ליך מכאן ועד ל׳ יום נתן לה בתוך ל׳ מקוד׳ ואם לאו אינה מקוד׳ על מנת שיש לי מאתים זוז הרי זו מקוד׳ ויש לו על מנת[a] שיש לי במקום פל׳ אם יש לו באותו מקום מקודשת ואם לאו אינה מקודשת על מנת שאראך מאתים זוז הרי זו מקוד׳ ויראנה ואם הראה על השלחן אינה מקודשת:

קו׳ ויתן יריד בה אנה[b] ילזמה אן[c] יתן פאדא נתן פתציר מקודשת מן וקת אן[c] אכדת[d] אלקדושין פכאנה קאל להא הרי את מקודשת לי מעכשיו לאחר שאתן ליך מאתים זוז וכדאלך קו׳ על מנת שאתן ליך מכאן ועד ל׳ יום לאן אלאצל ענדנא כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דאמי וקו׳ הרי זו מקודשת ויש לו יריד בה אנה אן כאן ענדנה מא דכר הרי זו מקודשת בודאי ואן קאל אן[e] מא ענדה שי ולא[f] ונדנא שיא צאהרא פהי מקודשת מספק דחיישינן שמא יש לו ונתכוון לקלקולה וקו׳ הראה על השלחן וכדאלך אדא אכד מאלא בשרכה ואוראהא[28][g] מן דאלך אלמאל מאתים זוז או תסלף ואוראהא[g] אינה מקודשת:

מה שאמר ויתן ר״ל שהוא חייב לפיכך כשהוא נותן נעשית מקודשת משעת קבלת הקדושין וכאילו אמר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו לאחר שאתן ליך מאתים זוז וכמו כן על מנת (שאראה) [שאתן] ליך מכאן ועד ל׳ יום לפי שהעיקר אצלנו כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דאמי ומה שאמר הרי זו מקודשת ויש לו ר״ל שאם יש אצלו מה שזכר הרי זו מקודשת בודאי ואם אמר שאין לו שום דבר ואנו לא נמצא שיש לו שום דבר מפורסם הרי הי מקודשת בספק דחיישינן שמא יש לו ונתכוון לקלקולה ומה שאמר הראה על השלחן [וכמו כן] אם לקח ממון בשותפות והראה לה מזה הממון מאתים זוז או שהלוה מאחרים והראה לה אינה מקודשת:

ג. על מנת שיש לי בית כור עפר הרי זו מקודשת ויש לו על מנת שיש לי במקום פל׳ אם יש לו באותו מקום הרי זו מקוד׳ ואם לאו אינה מקודשת על מנת שאראך בית כור עפר הרי זו מקודשת ויראנה הראה בבקעה אינה מקוד׳:

---

a) Von על מנת שיש — אינה מקודשת fehlt in den Ausgg. b) fehlt in P. c) fehlt in P. d) P אכדהא. e) B אנמא. f) P ואן מא. g) P ואורהא.

מבית אבי אמו כהן וקא סבר מתנות שלא הורמו כמו שהורמו דאמי וקד מלכהא ולה[a] אן יביעהא ממן תצלח לה לאלאכל ויאכֿד תֿמנהא פלדֿאלך יקדש בהן ואפר פרה אדומה ואלמא אלדֿי ירש עלי דֿאלך[b] אלאפר להדֿה אלאמראה פיה מנפעה לאנהא תביעה לרגל טמא ליטהר בהא ותאכֿד מנה חק הבאת אפר הפרה וחק מלוי המים ודֿאלך חלאל לאנה לא יחכם אכֿד אלתֿמן גיר פי אלהזאה ואלקדוש פקט כמא יבין פי אלד׳ מן[c] בכורות הנוטל שכרו להזות ולקדש מימיו מי מערה ואפרו אפר מקלה וסתבין אחכאם אלקדוש ואלמלוי פי מוצֿעהא מן מסכת פרה:

טבלים מבית אבי אמו כהן וקא סבר מתנות שלא הורמו כמו שהורמו דאמי וכבר זכה בהן ויש לו רשות למוכרם למי שהם ראויות לו לאכילה ויקח דמיהן לפיכך מקדש בהן ואפר פרה אדומה והמים שהוא מזה עליו יש מזה האפר לזאת האשה תועלת לפי שתמכור אותם לאיש טמא ליטהר בהן ויקח ממנו שכר הבאת אפר הפרה ושכר מלוי המים וזה מותר לפי שלא אסור ליטול אלו הדמים אלא בהזאה וקדוש בלבד כמו שיתבאר בפרק רביעי מבכורות הנוטל שכרו להזות ולקדש מימיו מי מערה ואפרו אפר מוקלה ועוד יתבארו דיני הקדוש והמלוי במקומם במס׳ פרה:

פרק שלישי.

א. האומר לחבירו צא וקדש לי אשה פלונית והלך וקדשה לעצמו מקודשת לשני[d] וכן האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום ובא אחר וקדשה בתוך שלשים יום מקודשת לשני[e] בת[f] כהן[g] לישראל תאכל בתרומה מעכשיו לאחר ל׳ יום בא אחר וקדשה בתוך שלשים יום מקודשת ואינה מקודשת בת כהן לישר׳ לא תאכל בתרומה:

קאל חברו ולם יקול[2]) שלוחו ליעלמך אנה ולו[26]) צדיקה אלדֿי לא יכֿאבתֿה אלא כֿאבתֿה מה שעשה עשוי וקול׳ מקודשת לשני ולה[h] אן יזוגה מתי שא ולו[20]) פי תלך אלתֿלאתֿין יום[i] או בעדהא וקו׳ בת כהן לישראל תאכל בתרומה ראגע עלי אלפצל אלאול והו קו׳ הרי את מקוד׳ לי לאחר שלשים יום פאנהא אוכלת בתרומה טול תלך אלתֿלאתֿין יומא פאן קאל להא מעכשיו לאחר ל׳

אמר חברו ולא תנא שלוחו להודיעך ואפילו שהוא אוהבו שלא היה מרמה אותו אם רמהו מה שעשה עשוי ואמר מקודשת לשני שהרשות בידו לישאנה כל זמן שירצה ואפילו בתוך אלו הל׳ יום או אחרי כן ואמר בת כהן לישראל תאכל בתרומה חוזר על הבבא ראשונה שאמר הרי את מקודשת לי לאחר ל׳ יום לפיכך אוכלת בתרומה כל אלו הל׳ יום ואם אמר לה מעכשיו ולאחר ל׳ יום

a) P לה. b) fehlt in B. c) Bekhoroth IV, 7. d) P לשניהם. e) P לשניהם. f) P בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה. g) Ausgg. haben בת ישראל לכהן תאכל בתרומה. h) P ולו. i) P יומא.

ילדה אשתך נקבה הרי היא מקודשת לי לא אמר כלום ואם היתה אשת חברו מעוברת והוכר עוברה דבריו קיימין ואם ילדה נקבה מקוד׳:

אלא כאנת אשת חברו מעוברת והוכר העובר דבריו קיימין ואם ילדה נקבה מקודשת ואלדׄי יקוי ענדי אנה יחתאג[29]) יקדש אותה בעד ולאדתהא וחיניד יחל לה נכאחהא לאן מן אצולנא אין אדם מקנה לחברו דבר שלא בא לעולם ואנמא קלנא דבריו קיימין להחמיר אנהא תציר אשת איש:

אם היה אשת חברו מעוברת והוכר העובר דבריו קיימין ואם ילדה נקבה מקודשת ומה שמתחוק אצלי שצריך שיקדש אותה אחר שנולדה ואז מותר לו לישאנה לפי שמן העיקרים שבידינו אין אדם מקנה לחברו דבר שלא בא לעולם ואמנם אמרנו דבריו קיימין להחמיר שהיא נעשה (כ)אשת איש:

ו. האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאדבר עליך לשלטון ואעשה עמך כפועל דבר עליה לשלטון ועשה עמה כפועל הרי זו מקודשת ואם לאו אינה מקודשת על מנת שירצה אבא. רצה האב מקודשת ואם לאו אינה מקודשת. מת האב הרי זו מקודשת מת הבן מלמדין את האב לומר איני רוצה:

ואעשה עמך כפועל ובשרט אן ידפע להא מע דׄאלך פרוטה לאנה אן קדש אותה באגרהׄ כׄדמתה פקט אינה מקודשת לאנה יסתחק כל גז מן גמלהׄ תלך אלאגרהׄ מע כל גז מן כׄדמתה פאדׄא תם כׄדמתה צאר לה ענדהא דין באגרתה פי אלכׄדמהׄ ומקדש במלוה אינה מקודשת וקו׳ על מנת שירצה אבא מענאה שלא ימחה בידו ולדׄאלך אם מת האב מקודי׳ ואן קאל על מנת שלא ימחה אבא מכאן ועד ל׳ יום פלה אן ינכר בעד[a] אן סכת טול אלתׄלאתׄין יומא וינתקץׄ אלקדושין ולדׄאלך אן מאת הבן בתוך ל׳ יום מלמדין את האב לומר איני רוצה חתי לא תד׳ זקוקה ליבם:

ואעשה עמך כפועל ועל מנת שיתן לה פרוטה לפי שאם קדש אותה בשכר עבודתי בלבד אינה מקודשת לפי שהוא זכה בכל חלק שכירתו עם כל חלק עבודתו וכשנגמר עבודתו נעשה אצלה חוב בשכירת עבודתו ומקדש במלוה אינה מקודשת ומה שאמר על מנת שירצה אבא פירושו שלא ימחה בידו ולכך אם מת האב מקודשת ואם אמר על מנת שלא ימחה אבא מכאן ועד ל׳ יום הרשות בידו למחות אחר ששתק בתוך ל׳ יום ויתבטלו הקדושין ולפיכך אם מת הבן בתוך ל׳ יום מלמדין את האב לומר איני רוצה כדי שלא תהא זקוקה ליבם:

ז. קדשתי את בתי ואיני יודע למי קדשתיה ובא אחד ואמר אני קדשתיה נאמן זה אומר אני קדשתיה וזה אומר אני קדשתיה שניהן נותנין גט ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס:

a) B בעל.

קו׳ הנא איצׄא[a] ויש לו וחיניׄד תכׄ׳ מקודשת בודאי ואן קאל אן ליס ענדה שי פהי מתקדשת בספק דחיישינן שמא יש לו ואסמענא הדׄא אלחכם פי אלמאל ואלארץׄ לילא[b] נקול ליס יקדר[29]) אחד יכׄפי אלארץׄ ולו כאן[c] ענדנא שי קלא אית ליה פאעלמנא אן[d] היא מקודשת בספק ולא אסמענא איצׄא[e] הדׄא אלחכם פי אלארץׄ פקט לקלנא אן אלמאל ואן לם יטׄהר לה שיא תכׄ׳ מקודשת ודאי לאנה יכׄפיה ולא ימכן מערפתׄ מא ענד אלאנסאן מן אלמאל פאעלמנא אנה אדׄא לם ישהר לה שיא פהי מקודשת בספק וקו׳ הראה בבקעה יריד בה הראה בבקעה שאינה שלו ולו אבׄדׄהא באגרהׄ או בשכרהׄ אינה מקודשת:

מה שאמר בכאן ויש לו ר״ל שאז תהיה מקודשת בודאי ואם אמר שאין אצלו שום דבר הרי היא מקודשת בספק דחיישינן שמא יש לו והשמיענו זה הדין במעות ובקרקע שלא נאמר אין אדם יכול להטמין קרקע ואילו היה אצלו שום דבר קלא אית ליה לפיכך למדנו שהיא מקודשת בספק ואילו השמיענו ג״כ זה הדין (כמעות) [בקרקע] בלבד שמא נאמר בממון אע״פ שנראה שאין לו שום דבר תהיה מקודשת בודאי לפי שהוא יכול להטמינו ואי אפשר לידע מה שאצל בני אדם מן הממון ולפיכך למדנו כשנראה שאין לו שום דבר שהיא מקודשת בספק ומה שאמר הראה בבקעה ר״ל הראה בבקעה שאינו שלו ואפילו שקבלה בשכירות או בשותפות אינה מקודשת:

ד. ר׳ מאיר אומ׳ כל תנאי שאינו כתנאי בני ראובן ובני גד[f] אינו תנאי שנ׳ ויאמר[g] משה אליהם אם יעברו בני גד ובני ראובן אתכם ואם לא יעברו חלוצ׳ את׳ ר׳ חנניה בן גמל׳ אומר צריך היה הדבר לאמרו שאלמלא כן יש במשמע שאף בא״ץ כנען לא ינחלו:

הדׄא הו אלדׄי יתסמא תנאי כפול והו לאזם לכן[30]) אדׄא קאל על מנת מתׄל הדׄה אלפרצׄאת אלמתקדמהׄ יקול ר׳ מאיר אנה איצׄא[h] יחתאג תנאי כפול ואין הלכה כר׳ מאיר:

זה הוא הנקרא תנאי כפול והוא מחוייב ואפילו אם אמ׳ על מנת כמו באלו הכבות הנקדמות אמר ר׳ מאיר ג״כ שהוא צריך תנאי כפול ואין הלכה כר׳ מאיר:

ה. המקדש את האשה ואמר סבור הייתי שהיא כהנת והרי היא לוויה לוייה והרי היא כהנת. ענייה והרי היא עשירה. עשירה והרי היא ענייה הרי זו מקודשת מפני שלא הטעתו. האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאתגייר לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר לאחר שתשתחררי לאחר שימות בעליך או לאחר שתמות אחותך לאחר שיחלוץ ליך יבמיך אינה מקודשת וכן האומר לחברו אם

---

a) fehlt in P. b) B ללא. c) P כאנת. d) P אנהא. e) B אין. f) P und Ausgg. haben בני גד ובני ראובן. g) Num. XXXII, 29. h) B אין.

אלתׄאניה̈ לאן כאן יקום בבאלנא אן אלדׄי געל ר׳ מאיר פי אלמתקדמה̈ אן יקול כולן אסורות חוץ מן הקטנה שבקטנות לאן כל ואחדה̈ מנהן באלאצׄאפה̈ אלי קטנה שבקטנות גדולה יסמיהא לאן מן עאדה̈ אלנאס אן יסתתׄקלוא באלבנאת ויסתכברוא סנהן אנמא פי הדׄא אלפרצׄה̈ אלתׄאניה̈ אלדׄי קדש קטנה ליס יסמי קטנה אלא מן ליס תׄם אצגׄר מנהא פאעלמנא אן ולו פי הדׄה יכׄאלף ר׳ מאיר והלכה כר׳ יוסי פי אלקולין:

לפי שמא יעלה על דעתנו שדווקא בבבא הראשונה אומר ר׳ מאיר שכולן אסורות חוץ מן הקטנה שבקטנית לפי שכל אחת מהן בערך קטנה מן הקטנות גדולה נקראת לפי שמנהג בני אדם שאומרים על הבנות שהן גדולות ולהרבות השנים שלהן אבל בזאת הבבא השניה שקדש קטנה אינו קורא קטנה אלא כשאין שם קטנה ממנה ולכך למדנו שאפילו בזה חולק ר׳ מאיר והלכה כר׳ יוסי בשני המאמרים:

י. האומר לאשה קדשתיך והיא אומרת לא קדשתני הוא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו קדשתני והוא אומר לא קדשתיך הוא מותר בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו:

אלרגל ימכן אן יגלט ולא ימייזהא לאסתחיאהא[a] מנה והי אשד מיז[b] ומע דׄאלך לא תצדק עליה פי קולהא קדשתני:

[האיש אפשר לו ליטעות ולא יכירנה מפני שהוא מתבייש ממנה אבל האשה יותר מכרת ואפילו הכי אינה נאמנת במאמרה קדשתני:]

יא. קדשתיך והיא אומרת לא קדשתני אלא בתי אסור בקרובות גדולה וגדולה מותרת בקרוביו ומותר בקרובות קטנה וקטנה מותרת בקרוביו:

כאן יקום באלבאל אן תכׄון אלאמראה̈ מצדקה̈ עלי בנתהא מדרבנן[c] אדׄ[10]) ואלאב מצדק מדאוריתא כמא ביינא[d] פאעלמנא אנהא גיר מצדקה̈:

קא סלקא דעתך שתהיה האשה נאמנת על בתה מדרבנן אחר שהאב נאמן מן התורה כמו שבארנו ולכך למדנו שהיא אינה נאמנת:

יב. קדשתי את בתך והיא אומרת לא קדשת אלא אותי אסור בקרובות קטנה וקטנה מותרת בקרוביו ומותר בקרובות גדולה וגדולה אסורה בקרוביו:

קאל הדׄא אלפצל לתמאם אלתקסים ואן כאן גיר מחתאג אליה ומתי מא קאלת היא קדשתני מבקשין ממנו ליתן גט ואם נתן מעצמו כופין אותו ליתן כתובה:

אמר זאת הבבא כדי להשלים החלוקים ואע״פ שלא היה צריך אליה ובזמן שאמרה היא קדשתני מבקשין ממנו ליתן גט ואם נתן מעצמו כופין אותו ליתן כתובה:

---

a) P לאסתחיאהן. b) P מיׄזא. c) P fehlt מדרבנן. d) P בינא.

קו' נאמן וינז לה זואנהא[a]:

מה שאמר נאמן ר"ל שמותר לו לישאנה:

ח. קדשתי את בתי קטנה קדשתיה וגרשתיה כשהיא קטנה והרי היא קטנה נאמן קדשתיה וגרשתיה כשהיא קטנה והרי היא גדולה אינו נאמן נשבית ופדיתיה בין שהיא קטנה בין שהיא גדולה אינו נאמן מי שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים נאמן יש לי אחים אינו נאמן המקדש את בתו סתם אין הבוגרת בכלל:

יצדק פי קו' אן אבנתה גרושה והי פסולה לכהונה[11]) טאלמא הי נערה לאן אללה[b] צדקה עליהא פי תלך[c] אלסן ליחרמהא או ליחללהא קאלוא מניין לאב שנאמן לאסור את בתו מן התורה שנ'[d] את בתי נתתי לאיש לאיש אסרה הזה התירה פלדאלך יצדק עליהא אנהא גרושה אמא אן כאנת גדולה פלא תפסל לכהונה על פיו וכדאלך אדא קאל אנהא נשבית אלדי יפסיל אותה מן הכהונה לא יצדק לאן לנשואין הימינה רחמנא לאב בשבויה לא הימניה ומן קדש בתי סתם וכאן ענדה גמלה בנאת חרמהן[e] כלהן עלי דאלך אלמקדש וצריכות גט כל אחת ואחת גיר אלבוגרת כמא דכר[f]:

נאמן במאמרו שבתו גרושה והיא פסולה לכהונה כל זמן שהיא נערה לפי שהתורה האמינתו עליה באלו השנים לאוסרה או להתירה אמרו מניין לאב שנאמן לאסור את בתו מן התורה שנ' את בתי נתתי לאיש לאיש אסרה הזה התירה ולפיכך נאמן עליה שהיא גרושה אבל אם היתה גדולה הרי זו לא תפסל לכהונה על פיו וכמו כן כשאמר שנשבית שפוסל אותה לכהונה אינו נאמן לפי שבנשואין הימניה רחמנא לאב בשבויה לא הימניה ומי שקדש את בתו סתם והיו לו בנות רבות כולם אסורות על זה המקדש וצריכות גט כל אחת ואחת מלבד הבוגרת כמו שזכר:

ט. מי שיש לו שתי כתי בנות משתי נשים ואמר קדשתי את בתי גדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות אם גדולה שבקטנות אם קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות כולן אסורות דברי ר' מאיר חוץ מן הקטנה שבקטנות ר' יוסי אומר כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות. קדשתי את בתי קטנה ואיני יודע אם קטנה שבקטנות או קטנה שבגדולות או גדולה שבקטנות שהיא קטנה מן הקטנה שבגדולות כולן אסורות דברי רבי מאיר חוץ מן הגדולה שבגדולות ר' יוסי אומר כולן מותרות חוץ מן הקטנה שבקטנות:

אסמענא אכתלאפהמא פי הדה אלפרצה

השמיעונו מחלוקתם בזאת הבבא השניה

---

a) In P. fehlt der ganze Passus. b) תעלי. c) P דאלך. d) Deut. XXIII, 16. e) B חרמן. f) P בינא.

יד. רבי טרפון אומר יכולין ממזרים ליטהר באיזה[a] צד ממזר שנשא שפחה הולד עבד שחררו נמצא הבן בן חורין רבי אליעזר אומר הרי זה עבד וממזר:

לא יכ֗אלף ר׳ אליעזר[31]) פי עבד אד׳א נשא ממזרת שהולד ממזר לאן אין חיים לעבדים ולא פרק בין אן תכ׳ שפחתו או שפחת חבירו ור׳ טרפון יביח הד׳ה לכתחלה והלכה כר׳ טרפון:

אינו חולק ר׳ טרפון בעבד שנשא ממזרת שהולד ממזר לפי שאין חיים לעבדים ואין הפרש בין שתהיה שפחתו או שפחת חברו ור׳ טרפון מתיר לכתחלה והלכה כר׳ טרפון:

פרק רביעי.

א. עשרה יחוסין עלו מבבל כהני לויי ישראלי חללי גרי והרורי ממזרי נתיני שתוקי ואסופי כהני ולויי וישראלי מותרין לבוא זה בזה לויי ישראלי והללי גרי וחרורי מותרין לבוא זה בזה גרי וחרורי ממזרי נתיני שתוקי ואסופי מותרין לבוא זה בזה:

למא טלע עזרא מבבל לם יתרך פיהא פסול בוגה ג׳יר כהנים לוים וישראלים מיוחסין והכד׳א[b] קאלוא לא עלה עזרא מבבל עד שעשאה כסולת נקייה וטלע מעה הד׳ה אלעשר טבקאת כ׳שייתה[32]) איאך[33] יכ׳תלטון[34]) מעהם[c] אד׳ לים[d] ת׳ם בית דין הגדול יחפזון[35]) עלי ד׳לך פאטלעהם[e] אלי ירושלים אלד׳י ת׳ם בית דין הגדול ולם[36]) יתרכונהם[f] לאלאכ׳תלאט ונתיני הם אלגבעונים אלד׳י נתגיירו בימי יהוש׳ אלד׳י קאל פיהם ויתנם יהוש׳ חוטבי עצים כו׳:

כשעלה עזרא מבבל לא הניח בהם פסול בשום פנים אלא כהנים לוים וישראלים מיוחסין וכן אמרו לא עלה עזרא מבבל עד שעשאה כסולת נקייה והעלה עמו אלו העשרה משפחות מפני שחשש שמא יתערבו עמם אחר שלא היה שם בית דין הגדול שימנעום מזה ולפיכך העלה אותם לירושלים שהיה שם בית דין הגדול שלא יניחו אותם להתערב ונתינים הם הגבעונים שנתגיירו בימי יהושע שנ׳ בהם ויתנם יהושע חוטבי עצים וגומ׳:

ב. אלו הן השתוקין כל שהוא מכיר את אמו ואינו מכיר את אביו אסופי כל שנאסף מן השוק ואינו מכיר לא את אביו ולא את אמו אבא שאול היה קורא לשתוקי בדוקי:

קאלוא מאי בדוקי שבודקין את אמו פאן קאלת לכשר נבעלתי הולד כשר כמא ביינא[g] פי אול כתובות והל׳ כאבא שאול:

אמרו מאי בדוקי שבודקין את אמו אמרה לכשר נבעלתי הולד כשר כמו שבארנו בתחלת כתובות והלכה כאבא שאול:

a) P כיצד. b) P והאכד׳א. c) P מע נפסה. d) P וליס. e) P פטלעהם. f) P יתרכהם. g) P בינא.

יג. כל מקום שיש קדושין ואין עבירה הולד הולך אחר הזכר ואיזו זו כהנת ולוייה וישראלית שנשאו לכהן וללוי ולישראל וכל מקום שיש קדושין ויש עבירה הולד הולך אחר הפגום שבשניהן ואיזו זו אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין וכל מי שאין לה עליו קדושין אבל יש לה על אחרים הולד ממזר איזה זה זה שבא על אחת מכל העריות האמורות בתורה וכל מי שאין לה עליו ולא על אחרים קדושין הולד כמוה ואיזה זה זה ולד שפחה ונכרית:

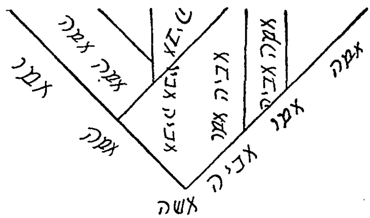
קד עלמת אן אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט הולד חלל ולא יקאל פי הד֗ה הולד הולך אחר הפגום ואנמא לכונהא[a] מן חיבי לאוין והולד פגום געלהא[b] מע חיבי לאוין אלדי[c] ימכן פיהם אן יקאל הולד הולך אחר הפגום לאן ישראל שנשא ממזרת או ממזר שנשא ישראלית הולד ממזר וכד֗אלך אלחכם פי נתין ונתינה ומע כון הד֗ה אלכללות צחיחה ומעול עליהא לכן[d] שד[e] פי אלכלל אלאול זואג ואחד פקט והו גר שנשא ממזרת לאנה יש קדושין ואין עבירה לאן אלגר מותר בממזרת לאן קטוע אלהלכה קהל גרים לא אקרי קהל לכן הולד ממזר וכד֗אלך ממזר שנשא גיורת פהד֗א אלזואג פקט ועלי אנה דון עבירה הולד הולך אחר הפגום וממא ינבג אן תעלמה אן מצרי שני שנשא מצרית הראשונה הולד שלישי לאנהא קדושין בלא עבירה והולד הולך אחר הזכר וכד֗אלך לו אזוג אדומי ראשון לאדומית שנייה כאן אלולד שני וקאל אללה[f] פי אלשפחה האשה[g] וילדיה ולדה כמוה וקאל פי אלגויה כי יסיר[h] את בנך מאח׳ בנך[i] קרוי בנך ואין בנך הבא מן הגויה קרוי בנך אלא בנה:

כבר ידעת שאלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט הולד חלל ולא נאמר באלו הולד הולך אחר הפגום אלא מפני שהם מחייבי לאוין והולד פגום כללום עם חייבי לאוין שאפשר לומר בהם הולד הולך אחר הפגום לפי שישראל שנשא ממזרת או ממזר שנשא ישראלית הולד ממזר וכמו כן הדין בנתין ונתינה ואע״פ שאלו הכללות אמתיים ויש לסמוך עליהם אמנם יש בבבא הראשונה זוג אחד בלבד (שאינו כמו שאמרו) והוא גר שנשא ממזרת שיש קדושין ואין עבירה לפי שהגר מותר בממזרת לפי שספק הלכה קהל גרים לא איקרי קהל אבל הולד ממזר וכמו כן ממזר שנשא גיורת וזה הזוג בלבד אע״פ שהוא בלא עבירה הולד הולך אחר הפגום וממה שצריך שתדעהו שמצרי שני שנשא מצרית הראשונה הולד שלישי לפי שהם קדושין בלא עבירה והולד הולך אחר הזכר וכמו בן אלו נשא אדומי ראשון לאדומית שניה הולד שני ונאמר בשפחה האשה וילדיה ולדה כמוה ונאמר בעכו״ם כי יסיר את בנך מאחרי בנך מישראלית קרוי בנך ואין בנך הבא מן העכו״ם קרוי בנך אלא בנה:

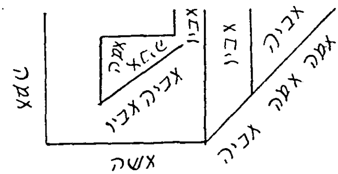
---

a) P כונהא. b) P גמלהא. c) P אלתי. d P לאכן. e) P שד. f) P תעלי.
g) Ex. XXI, 4. h) Deut. VII, 4. i) Zu ergänzen nach den Ausgg. מישראלית.

והדה איצא ד׳ טבקאת והדה צורה דאלך[a]

P. hat: אנתהי אלי אבי אם אבי אביה
והדה ד׳ טבקאת והדה צורה דאלך

a) Die Zeichnungen sind beide falsch, worauf schon die hebr. Uebersetzungen mit Recht aufmerksam machen.

(אמר[a] המעתיק זאת היא הצורה שמצאתי בספר הערבי שהעתקתי ממנו ומצאתי השמות והמלות שבין כל צורה וצורה שבין כל ענף וענף מאלו הענפים מוטעים מאד נמצא כתוב בתוך הצורה אביו ואמה ואביה ושבושין הסותרים שיטת ההלכה ואדע כי טעות סופר בהכרח ואני ציירתי הצורה כמו שמצאתי בספר וכתבתי בתוכה ארבע אמהות שהם שמונה ארבע מצד אביה וארבע מצד אמה כמו שהן חלוקות וה׳ יתברך יצילני מן השגיאות ע״כ)

a) Diese Erklärung findet sich in sämmtlichen Ausgaben und ed. pr.

ואלדי אוגב אן יבחת ען[a] אלנסוה ולא יבחת ען[b] אלרגאל לאן אלרגאל אדא תשאגרוא בייחוסין הוא דמבזו פלו כאן פי אלרגאל פסלנות לכאן[c] מסמוע ואלנסא אנמא תנקץ אלואחדה[d] אלאכרי[e] באן תנסב להא אלזנא או שי[f] מן[g] אסבאבה לא באן תטען פי נסבהא פלדאלך יטול אלבחת פי אלנסא ויזיד אלישראלי ואללוי פי אלבחת טבקה זאידה לאן אלאכתלאט פיהם אכתר והדא כלה לאזם פי משפחה שקרא עליה ערער והו אן יקולו שנים אלטבקה אלפלאנייה פיהא פסלנות אמא אלטבאק

ואשר חייב לבדוק אחר הנשים ואין בודקין אחר האנשים מפני כשהאנשים מתקוטטים בייחוסין הוא דמבזו לפיכך אילו היה באנשים פסלנות היה נשמע אבל הנשים כשמתקוטטות בעריות הוא דמבזין ולא בייחוסין (אם איתא דאיכא מילתא לית לה קלא) ולפיכך יאריך הבדיקה בנשים ומוסיף הלוי והישראל בבדיקה משפחה אחת יותר לפי שהתערובות בהם יותר וכל זה מחוייב במשפחה שקרא עליה ערער והוא שיאמרו [שנים] במשפחה פלונית יש בה פסלנות אבל משפחה

a) P עלי אלנסא. b) P עלי. c) B אלא וכאן. d) P מנהן. e) P אלאכריה. f) P שם. g) P למן.

ג. כל האסורין מלבוא בקהל מותרין לבוא זה בזה ר' יהודה אוסר ר' אלעזר אומר ודאין בודאין מותרין[a] ודאין בספיקין וספיקין בודאין וספיקין בספיקין אסורין ואלו הן הספיקות שתוקי ואסופי וכותי:

אלדי[17]) הם אסורין לבוא בקהל הם עמוני ומואבי וממזר ושתוקי שלא נבדקה אמו ואסופי וכותי[87]) ענד מא כאן אלכותי ענדהם אינו כנוי אמא אליום פקד ביינא[b] אנהם כגוים לכל דבריהם וקול' ר' יהודה אוסר תקדירה ואפילו לר' יהודה שאוסר גר בממזרת מתיר גר עמוני בממזרת[c] לאן גאיה מא יקול ר' יהודה קהל גרים איקרי קהל וגר אסור בממזרת אדא כאן דאלך אלגר ראוי לבוא בקהל אמא[d] אדא כאן אסור לבוא בקהל פהו מותר בממזרת והל' כר' אלעזר וקטוע אלהל' קהל גרים לא איקרי קהל וגר מותר בכהנת ומותר בממזרת:

האסורין לבוא בקהל הם עמוני ומואבי וממזר ושתוקי שלא נבדקה אמו ואסופי וכותי בזמן שלא היה הכותי אצלם כעכו"ם אבל היום כבר בארנו שהם כעכו"ם לכל דבריהם ומה שאומר ר' יהודה אוסר פירושו ואפילו לר' יהודה שאוסר גר בממזרת מתיר גר עמוני בממזרת לפי שתכלית כוונת ר' יהודה שאומר קהל גרים איקרי קהל וגר אסור בממזרת אינו אומר אלא כשזה הגר היו ראוי לבוא בקהל אבל אם היה אסור לבוא בקהל הרי זה מותר בממזרת והל' כר' אליעזר (בפסק) [ופסק] הלכה קהל גרים לא איקרי קהל וגר מותר בכהנ' ומותר בממזרת:

ד. הנושא אשה כהנת צריך לבדוק אחריה ארבע אמהות שהן שמנה אמה ואם אמה ואם אבי אמה ואמה אם אביה ואמה אם אבי אביה ואמה לוים וישראלים מוסיפין עוד אחת:

קו' אם אבי אמה ואמה יריד בקו' ואמה אם אם אבי אמה וכדאלך קו' אם אבי אביה ואמה יריד בה ואם אם אבי אביה וקד וצ̇עת לך פי דאלך צורה̈ בהדא[88]) אלעין חתי יבין לך אלאמר גדא ונעלת עלי כל ואחדה̈ מן אלת̇מאן אלמעדודאת פי הדה̈ אלמשנה עלאמה̈ פאדא תאמלת תלך אלצורה̈ תגד ד' נסוה̈ מן נהה̈ אלאב וארבע נסוה̈ מן נהה̈ אלאם והולאי ת̇מאן נסוה̈ והי ד' טבקאת לאנה אנתהי אלי אם אם אבי אמה והדה̈ ד' טבקאת ואלי אם אם אבי אביה

מה שאמר אם אבי אמה ואמה ר"ל אם אם אבי אביה וכבר שמתי לך זה בצורה נגד העין עד שיתבאר לך הענין היטב ונתתי על כל אחת ואחת מאלו השמנה נשים המנויות בזאת המשנה סימן וכשתעיין זאת הצורה תמצא ד' נשים מצד האב וד' נשים מצד האם ואלו השמנה נשים הם ארבע משפחות לפי שהיא במגיע עד אם אם אבי אמה והם ארבע משפחות [ועד אם אם אבי אביה והם נ"כ ארבע משפחות וזאת היא הצורה:]

---

a) fehlt in P. b) P בינא. c) fehlt in B. d) P אנמא.

של מלך ומאם אלגיש אלדי יקאתל מע מלכי בית דוד לאנהם ליס כאן יכרגון לאלקתאל אלא מיוחס כדי שתהא זכות אבותיו מסייעתן:

שהם לא היו מוציאין למלחמה אלא מיוחס כדי שתהא זכות אבותם מסייעתן:

ו. בת חלל זכר פסולה מן הכהונה לעולם ישראל שנשא חללה בתו כשרה לכהונה וחלל שנשא בת ישראל בתו פסולה מן הכהונה ר' יהודה אומר בת גר זכר כבת חלל זכר:

ילזם אן נביין אמר חלל וחללה וחיניד נתכלם עלי הדה אלמשנה ודאלך אן כאן כהן הדיוט אדא נכח זונה או גרושה וכדאלך כהן גרול אדא נכח אלמנה או גרושה או זונה עשאה חללה סוא כאן נכאחה להא נכאח זואג או נכאח זנא באונס או ברצון בזדון או בשגגה ולו אזוג ואחדה מן הולאי[a] אלמחרמאת וטלקהא פהי תבקי[b] חללה לאלאבד[c] מנד נכחהא אלכהן וכל ולד יולד[d] מן אחר[e] הדה אלמחרמאת להדא אלכהן פהו חלל דכרא כאן אלמולוד או אנתי וכדאלך כל כהן יזוג חללה או יזאניהא כמא דכרנא פכל מא יולד לה מנהא חללים והדה אלזונה אלתי[f] תחרם עלי אלכהן ואדא נכחהא צארת חללה ונסלה מנהא חללים הי גיורת ומשוחררת ומי שנבעלה בעילת זנות כמא תקדם פי אלוי' מן[g] יבמות ובעילת זנות הו אן ינכח אלאמראה מן הו חראם עליהא משום ערוה מן אלעריות או ינכחהא גר עמוני ומואבי מצרי ואדומי וכותי ונתין וחלל וממזר וגוי ועבד סוא[h] כאן דאלך בקהר או ברצא או בעמד[i] או בסהו או בזואג פי מא[42]) ימכן מנהם אן יד' לה[k] זואג[l] נעשית זונה ונפסלה לכהונה ואדא נכחהא כהן בעד דאלך נעשית חללה ולא פרק

צריך שנבאר ענין חלל וחללה ואז נדבר על זאת המשנה וזה הוא כשכהן הדיוט בעל זונה או גרושה וכמו כן כהן גדול כשבעל אלמנה או גרושה או זונה עשאה חללה בין שבעל אותה בעילת נשואין בין בעילת זנות באונס או ברצון בזדון או בשגגה ואפילו נשא אחת מאלו האסורות וגרשה היא תשאר חללה לעולם משעה שבעלה הכהן וכל ולד שיולד לזה הכהן מאלו האסורות הרי הוא חלל בין שיהיה זה הילוד זכר או נקבה וכמו כן כל כהן שישא חללה או שיזנה עמה כמו שזכרנו כל מה שיולד לו ממנה חללים וזאת הזונה שאסורה על הכהן וכשבעל אותה נעשית חללה וזרעו ממנה חללים היא גיורה ומשוחררת ומי שנבעלה בעילת זנות כמו שנקדם בפרק הששי מיבמות ובעילת זנות הוא שיבעול האשה מי שהוא אסור עליה משום ערוה מן העריות או שיבעול אותה גר עמוני ומואבי מצרי ואדומי וכותי ונתין וחלל וממזר וגוי ועבד בין שהיה זה באונס או ברצון בשוגג או במזיד או בנשואין במי שאפשר מהם שיש לו נשואין נעשית זונה ונפסלה לכהונה וכשבעלה כהן אחר כך נעשית חללה ואין הפרש בזאת האשה שנעשית

---

a) P הדה. b) D תבקא. c) P לאבד. d) P יכלק. e) B אחדא. f) B אלדי. g) Jebamoth VI, 2. h) B סוי. i) P בתעמד. k) P להא. l) P זואגא.

אלגיר מתהמה אינו צריך לבדוק לאן
אלאצל ענדנא כל משפחות בחזקת
כשרות עומדות ואלדי אוגב אן יבחת
אלרגל וחיניד[a] יזוג[b] מן אלטבקה
אלמתהמה ולא תבחת אלמראה לאן
אלאצל ענדנא לא הוזהרו כשרות להנשא
לפסולים וגאיז לאלכהנת אן תזוג גר או
חלל ונאהיך[39]) אללויה ואלישראלית:

שאין בה חשד אין צריך לבדוק לפי
שהעיקר אצלנו כל משפחות בחזקת
כשרות עומדות ואשר חייב שיבדוק האיש
ואז נושא אשה מן המשפחה החשודה
ולא תבדוק האשה לפי שהעיקר אצלנו
לא הוזהרו כשרות להנשא לפסולים
ומותר לכהנת שתנשא לגר או חלל וכל
שכן הלויה והישראלית:

ה. אין בודקין לא מן המזבח ולמעלה ולא מן הדוכן ולמעלה ולא מן הסנהדרין ולמעלה כל שהוחזקו אבותיו שוטרי הרבים גבאי צדקה משיאין לכהונה ואינן צריכין לבדוק אחריהן ר' יוסי אומר מי שהיה חתום עד בארכי הישנה של צפורין ר' חנניה בן אנטגנס אומר אף מי שהיה מוכתב באסרטיא[40])[c d] של מלך:

קד תביין פי אל' מדות אן סנהדרי
גדולה כאן שגלהם אלבחת ען אלכהנים
פכל כהן כשר עובד ושנמצא בו פיסול
יבעד וכד'אלך אלדוכן אלדין יקולון עליה
אללוים אלשיר בודקין ואחר כך מעלין
וכד'אלך אלסנהדרין לא[e] יכונו אלא
כהנים לויים וישראלים המיוחסין וסנבין
ד'אלך פי' מס' סנהדרין לקול אללה[f]
פיהם[g] והתיצבו שם עמך בדומין לך פי
אלעלם ואלדין ואלנסב ושוטרי הרבים
אנמא ד'אלך פי ירושלים לאנהם ליס[41])
כאנו יקדמון עלי אנפסהם לאלחכאם
אלא מיוחס ולא לדיני ממונות וגבאי
צדקה הם פי אלכצאם מע אלנאס
דאימא[h] לענפהם עלי אלנאס פי אלוזן
כמא אלאצל ענדנא ממשכנין[i] על
הצדקה ואפלו בערב שבת פלו כאן פיהם
פסלנות לעיירוא בה[k] ובאן יד' אלאמר
מסמוע[l] וארכי הישנה של צפורין ליס[m]
כאן ישהד פיהא[n] אלא מיוחסת ואסרטיא[o]

ככר נתבאר בסוף מדות שסנהדרי
גדולה היו מלאכתן לבדוק הכהנים וכל
כהן כשר עובד ושנמצא בו פסול מרחקין
אותו וכמו כן הדוכן שהיו אומרים עליהם
הלוים השיר בודקין ואחר כך מעלין וכמו
כן הסנהדרין לא היו אלא כהנים לוים
וישראלים המיוחסין ואנו עתידין לבאר
זה במס' סנהדרין לפי שנאמר בהן
והתיצבו שם עמך בדומין לך בחכמה
ובאמונה וביחס ושוטרי הרבים אמנם זה
בישראלים לפי שהם לא היו ממנין על
עצמן לדיינים אלא מיוחס ואפילו לדיני
ממונות וגבאי צדקה הם במריבה עם בני
אדם תמיד בנתינת הצדקה כמו שהעיקר
אצלנו ממשכנין על הצדקה ואפילו בערב
שבת ואלו היה בהם פסלנות היו פוסלין
אותו בו ויהיה הדבר נשמע וארכי הישנה
של צפורי לא היה מעיד בה אלא מיוחס
ואסטרטיא של מלך פנקס הגייסות שהיו
יוצאים למלחמה עם מלכי בית דוד לפי

a) Fehlt in P. b) P ויזוג. c) B בארסטיא. d) Ausgg. haben באסטרטיא.
e) Von לא יכונו — לקול fehlt in P. f) P תעלי. g) Num. XI, 16. h) B ודאימא.
i) B Bathra 8 b. k) B בהם. l) P מסמועא. m) P לאן מא כאן. n) P פיהם. o) B וארסטיא.

בתו פסולה לכהונה אחד גרים ואחד עבדים משוחררים אפילו עד עשרה דורות עד שתהא אמו מישראל ר׳ יוסי אומר אף גר שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה:

קטוע אהל׳ אן לכתחלה לא יתרך[29]) יזוג כר׳ אליעזר בן יעקב פאן תזוג בת גרים אין מוציאין מידו כר׳ יוסי וזרעו כשר:

פסק ההלכה שלכתחלה אין מניחין לישא כר׳ אב"י אבל אם נשא בת גרים אין מוציאין מידו כר׳ יוסי וזרעו כשר:

ח. האומר בני זה ממזר אינו נאמן אפלו שניהן אומרין על העובר שבמעיה ממזר הוא אינן נאמנין ר׳ יהודה אומר נאמנין:

הלכה כר׳ יהודה ובשרט[43]) אן לא יד׳ ענד הדׄא אלולד אלממזר אולאד[a] אמא אן כאן ענדה אולאד פלא יצדק אלאב לפסול בן בנו לאן גׄאיהׄ מא יצדק אלאב עלי אלולד לקול אללה[b] יכיר יכירנו לאחרים ולא תצדק אלאם ולא נחתאג אן נביין אן אדׄא קאל אלאב מא הדׄא אבני בל הו ממזר ואלאם תקול[c] הו אבנה אנהא מצדקהׄ ואלולד כשר והדׄא יתביין מן אול כתובות:

הלכה כר׳ יהודה ועל מנת שלא יהיה לזה הבן הממזר בנים אבל אם היו לו בנים אינו נאמן האב לפסול בן בנו לפי שתכלית הכוונה שנאמן האב על הבן מה שנאמר יכיר יכירנו לאחרים והאם אינה נאמנת ואין אנו צריכין לבאר אם אמר האב אין זה בני אלא ממזר הוא והאם אומרת שהוא מעכו״ם או מעבד שהיא נאמנת והולד כשר וזה נתבאר בתחלת כתובות:

ט. מי שנתן רשות לשלוחו לקדש את בתו והלך הוא וקדשה אם שלו קדמו קדושיו קדושין ואם של שלוחו קדמו קדושיו קדושין אין ידוע שניהן נותנין גט ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה והלכה היא וקדשה את עצמה אם שלה קדמו קדושיה קדושין ואם של שלוחה קדמו קדושיו קדושין אין ידוע שניהן נותנין גט ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס:

אחתאג אלי אלפרצׄתין ואן כאן אלמעני ואחד לאן אלאב עארף באלאנסאב והי גׄיר עארפהׄ פכאן[d] ימכן אן יקאל קדושי האב פקט הי אלעאמלהׄ אדׄא תקדמת אמא קדושיה לעצמה פהי גׄיר[e] עאמלהׄ

הוצרך לשתי הבבות ואע״פ שהענין אחד לפי שהאב יודע בהייחוסין והיא אינה יודעת והיה אפשר לומר קדושי האב בלבד הם הקיימים אבל קדושיה לעצמה אינם קיימים ואפילו שקדמו וכמו

a) P אולאדא. b) P תעלי. — Deut. XXI. c) P und Ausgg. haben תקול אנה מגוי או מעבד לאנהא מצדקהׄ ואלולד כשר. d) B כמי. e) B פגׄיר.

בין כונהא אעני הד̇ה אלאמראה̈ אלתי[a] תציר זונה בנכאח הולאי[b] כהנת או לויה או ישראלית ועלי אן בעילת חלל ליס הי בעילת זנות לאן אלאצל ענדנא לא הוזהרה כשרות להנשא לפסולין וליס יחרם עלי אלכהנת זואג אלחלל ולא תחרם הי עליה לכנה יפסול אותה מן הכהונת וכד̇א עדדהא[c] מן גמלה̈ אלפסולין לכן אלאקוי[d] ענדי אנה יפסול אותה לכון נסלה מנהא חללים כמא ביין[e] פי הד̇ה אלהלכה לאן אד̇א אזוג חלל לבת ישראל וולד[f] לה מנהא ולד ואזוג[g] ד̇אלך אלולד לבת ישראל איצ̇א וולד לה מנהא ולד ואזוג הד̇א אלולד אלב' לבת ישראל וולד[f] לה מנהא בנת תלך אלבנת אסורה לכהונה ולו תסלסל ד̇אלך אלי אלף גיל והד̇א הו מעני קו' לעולם והד̇ה אלהלכה גאריה̈ עלי אלאצל אלמתקדם בכל מקום שיש קדושין ואין עבירה הולד הולך אחר הזכר ואנא[h] לאעגב[i] כיף יפסול אלחלל לכהנת לויה וישראלית כמא ד̇כרוא אד̇א בא עליה אן כאן ינעלהא זונה פהד̇א ינאקץ̇ מא תאצל לא הוזהרו כשרות להנשא לפסולים ואן כאן יגעלהא חללה פהד̇א איצ̇א לא יצח ענדנא לאן אלאצל ענדנא אין חללה אלא מאיסורי כהונה ולא תחרם כהנת עלי חלל ואן קלנא אנה אד̇א בא עליה שלא לשם אישות פקט הו אלד̇י יפסול אותה לכונה חלל פהד̇א איצ̇א לא יצח לאן מן קולהם עלי ד̇כר חלל ואצחאבה כל שאי אתה נושא בתו אי אתה נושא אלמנתו דליל אן פי אלזואג איצ̇א יפסול ואין הלכה כר' יהודה:

זונה בבעילות אלו בין היתה כהנה או לויה או ישראלית ואע"פ שבעילת חלל אינה בעילת זנות לפי שהעיקר אצלנו לא הוזהרו כשרות להנשא לפסולין ואינו אסור על הכהנת נשואי החלל ולא תאסר היא עליו עם כל זה יפסול אותה מן הכהונה וכן מנאוה בכלל הפסולים אבל מה שנתחזק אצלי שהוא יפסול אותה מפני שורעו ממנה חללים כמו שבאר בזאת ההלכה לפי כשנשא חלל לבת ישראל ונולד לו ממנה בן וזה הבן נשא לבת ישראל ג"כ ונולד לו ממנה בן ונשא זה הבן השני בת ישראל ונולד לו ממנה בת זאת הבת אסורה לכהונה ואפילו שתגלגל זה עד אלף דורות וזה הוא ענין מה שאמרו לעולם וזאת ההלכה נמשכת על העיקר הנקדם בכל מקום שיש קדושין ואין עבירה הולד הולך אחר הזכר ואני תמה מאד איך יפסול החלל לכהנה לויה וישראלית כמו שזכרו כשבא עליה שעושה אותה זונה שהרי זה סותר העיקר שאמרנו לא הוזהרו כשרות להנשא לפסולים ושמא תאמר שעושה אותה חללה זה ג"כ אינו אמת לפי שהעיקר אצלנו אין חללה אלא מאיסורי כהונה וכהנת אינה אסורה על חלל ושמא נאמר כשבא עליה שלא לשם אישות בלבד הוא פוסל אותה מפני שהוא חלל זה גם כן אינו אמת לפי שהם אמרו על זכר חלל וחביריו כל שאי אתה נושא בתו אי אתה נושא אלמנתו וזה ראיה שבנשואין ג"כ יפסול אותה ואין הלכה כר' יהודה:

ז. ר' אליעזר בן יעקב אומר ישראל שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה וגר שנשא בת ישראל בתו כשרה לכהונה אבל גר שנשא גיורת

a) B אלד̇י. b) P האולאי. c) B עדדה. d) B אלאקוא. e) P בין. f) P וכ̇לק. g) Von ואזוג — הד̇א ואזוג fehlt in P. h) B ואני. i) P אעגב.

על בניה ומלקין על ייחוד פנויה להמא גמיעא ואמא אלאצל ענדנא פי קו' מלקין על לא טובה השמועה[44]) פלא[a] פק[45]) פי דׄאלך בין פנויה ואשת איש או זכור או שאר עריות מתימא כתׄרת סמעה̈ אלסו יחד אלשׄבׄצין[46]) אלדׄאן יתהמאן בדׄאלך אלאמר ולא יחל לבר ישראל היחוד (כאד)[47]) מע ערוה (מקאל)[48]) [מכל] עריות גׄיר אלבהמה ואלזכור לאן[b] ענדנא לא נחשדו ישראל על משכב זכור ועל הבהמה ואלמת[49]) . . . מן אלחכמים כאנוא יגׄאנבון כל יחוד ולו ייחוד בהמה מע עצׄם הסידותם עא"ם[50]) וקולה הגדילו הו אן תציר אלבנת מן י"ב סנה̈ ויום ואחד ואלאבן מן י"ג סנה̈ ויום אחד ובשרט לא תכון בושה לעמוד לפניו ערומה[c] פתׄחרם ולו כדׄון הדׄא אלסן:

ומלקין על ייחוד פנויה שניהם בכלל אמנם העיקר שהוא אצלנו במה שאמרו מלקין על לא טובה השמועה אין הפרש בזה בין פנויה בין אשת איש או זכור או שאר עריות עד שרבתה השמועה רעה על שניהם שזונה בזה הענין ואינו מותר לבן ישראל שיתיחד עם הערוה מן העריות אלא בבהמה והזכר לפי שהעיקר אצלנו לא נחשדו ישראל על משכב זכר ועל הבהמה והותיקין מן החכמים היו מרחיקין כל ייחוד ואפילו ייחוד בהמה עם גודל הסידותם עליהם השלום ומה שאמר והגדילו הוא שתהיה הבת משנים עשר שנה ויום אחד והבן מי"ג שנה ויום אחד ועל מנת שלא תהיה בושה לעמוד לפניו ערומה אבל אם היתה בושה לעמוד ערומה הרי זה אסורה ואפילו בפחות מאלו השנים:

יב. לא ילמד רווק סופרים ולא תלמד אשה סופרים ר' אליעזר אומר אף מי שאין לו אשה לא ילמד סופרים:

רווק הוא מן לם יתזווג תרגום בחורים[d] ורווקי ויחרם דׄאלך מן אגׄל [אמות הנערים איאך יהיה בינו][e] . . וביניהן אסתרסאל פי מגׄיהן אלי אולאדהן ללמכתב ומן תלך אלעלה̈ לא תעלם אלאמראה̈ מן אגׄל מגׄי ואלדיהם ואין הלכה כר' אליעזר:

רווק הוא מי שלא נשא אשה ובתרגום ובחורים ורווקים וזה אסור מפני אמות הנערים שמא יהיה בינו וביניהן שייכות כשהן מביאות בניהן לבית המדרש ומזה הטעם לא תלמוד אשה מפני שאביהן באין ואין הל' כר' אליעזר:

יג. ר' יהודה אומר לא ירעה רווק בהמה ולא ישנו שני רווקים בטלית אחת וחכמים מתירין וכל שעסקו עם הנשים לא יתיחד עם הנשים ולא ילמוד אדם את בנו אומנות בין הנשים רבי מאיר אומר לעולם ישתדל אדם ללמוד את בנו אומנות נקיה ויתפלל למי שהעושר שלו והנכסים שלו שאין אומנות שאין בו עניות ועשירות ואין עניות באה

a) Von פלא ab konnte ich nur Ms. Paris. benutzen. b) N. d. Hebr. zu ergänzen אלאל. c) Wahrscheinlich zu ergänzen אמא אן תכון בושה לעמוד לפניו ערומה. d) Jes. XL. e) Unleserlich. Nach d. Hebr. ergänzt.

ולו תקדמת ואיצא פאן אלאמראה̈ תבחת עמא[a] יצלח להא[b] וחיניד̇ תזוג ואלאב לא יבחת להא כבחת̇הא וכאן נקול הי פקט קדושיה קדושין אם קדמו אמא אלאב פלא פאעלמנא אן לא פרק בינהא ובין אביה פי הד̇א אלמעני:

כן האשה בודקת הראוי לה ואז מתקדשת אבל האב אינו בודק לה כמו שהיא בודקת ושמא נאמר היא בלבד קדושיה קדושין אם קדמו אבל האב לא קמ"ל שאין הפרש בינה ובין אביה בזה הענין:

י. מי שיצא הוא ואשתו למדינת הים ובא הוא ואשתו ובניו ואמר אשה שיצאת עמי למדינת הים הרי היא זו ואלו בניה אינו צריך להביא ראיה לא על האשה ולא על הבנים מתה ואלו בניה מביא ראיה על הבנים ואינו מביא ראיה על האשה אשה נשאתי במדינת הים הרי היא זו ואלו בניה מביא ראיה על האשה ואינו מביא ראיה על הבנים מתה ואלו בניה מביא ראיה על האשה ועל הבנים:

הד̇א[c] כלה ביין:

זה כלו מבואר:

יא. לא יתיחד איש אחד עם שתי נשים אבל אשה אחת מתיחדת עם שני אנשים רבי שמעון אומר אף איש אחד מתיחד עם שתי נשים ובזמן שאשתו עמו יישן עמהן בפונדקי מפני שאשתו משמרתו מתיחד אדם עם אמו ועם בתו ויישן עמהן בקרוב בשר הגדילו זה ישן בכסותו וזה ישן בכסותו:

קטוע אלהלכה אפלו אשה אחת לא תתיחד עם שתי אנשים וכל שכן שתי נשים ואיש אחד אלא אן כאנתא[d] אלאמראתין שתי צרות או שתי יבמות או אשה וחמותה ואשה ובת בעלה ואשה ותינוקת שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לאן הולאי יכרהון[e] בעצ̇הם בעצ̇א ולא תג̇יב אחדהמא במחצ̇ר אלאכ̇רי לילא[f] תשהר אמרהא וכד̇אלך אלצביה̈ אלצג̇ירה̈ תחדת̇ באלאמר ולא תחרם אשת איש על בעלה בייחוד אלא אן תקדם אלקנוי כמא ביינא פי אול שוטה ולא תצ̇רב אשת איש מלקות על הייחוד ולא אלד̇י נתיחד עמה גזרה שמא תוציא לעז

פסק ההלכה אפילו אשה אחת לא תתייחד עם שני אנשים וכל שכן שתי נשים ואיש אחד אלא א"כ היו שתי הנשים שתי צרות או שתי יבמות או אשה וחמותה ואשה ובת בעלה ואשה ותינוקת שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לפי שאלו שונאות זו את זו ולא תבעל אחת מהן בפני האחרת כדי שלא תפרסם הדבר וכמו כן נערה קטנה מספרת ולא תאסר אשת איש על בעלה משום ייחוד אלה אלא אם קינא לה קודם לכן כמו שבארנו בתחלת סוטה ואין מלקין אשת איש על הייחוד ולא מי שנתייחד עמה גזרה שמא תוציא לעז על בניה

a) P ען מא. b) B לה. c) שרח הד̇א כלה בין מא יחתאג שי. d) P כאנאת. e) P יכרה. f) B ללא.

מן האומנות ולא עשירות באה מן האומנות ר׳ שמעון בן אלעזר אומר אם ראית מימיך חיה ועוף שיש להם אומנות והם מתפרנסין שלא בצער אמור והלא לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני ומה אם אלו שלא נבראו אלא לשמשני מתפרנסין שלא בצער כל שכן אני שנבראתי לשמש את קוני שיש לי דין להתפרנס שלא בצער אלא שהרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי אבא אוריה[a] איש צידן משום אבא בן גוריא אומר לא ילמוד אדם את בנו חמר גמל קדר ספר ספן וחנוני מפני שאומנותן אומנות לנשים[b] ר׳ יהודה אומר משמו החמרים רובן רשעים הספנין[c] רובן כשרין הספרין[d] רובן חסידין טוב שברופאים בגיהנם טוב שבטבחים שותפו של עמלק ר׳ נהוראי אומר מניח אני את כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה שאדם אוכל פירותיה בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא ושאר כל האומניות אינן כן שאם בא אדם לידי חולי או זקנה או לידי יסורין ואינו יכול לעסוק במלאכתו הרי הוא מת ברעב והתורה אינה כן אלא משמ־רתו מכל רע בנערותו ונותנת לו תקוה ואחרית טוב בזקנתו בנערותו מה הוא אומר וקוי[e] י״י יחליפו כח בזקנותו מה הוא אומר עוד[f] ינובון בשיבה וכן הוא אומר באברהם אבינו ואברהם[g] זקן וי״י ברך את אברהם בכל מצינו שקיים אברהם אבינו את כל התורה עד שלא נתנה שנא׳ עקב[h] אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חוקותי ותורותי:

כל שאומנתו בין הנשים לא יתיחד עם הנשים יריד בה אנה לא[i] . . . מן אג̇ל מעישתה בוג̇ה וילזם אלאנסאן אן יעלם אבנה אומנות נקיה ולד̇אלך[k] . . . והו אלמזיין וקד בינא אנה לא נחשדו ישראל על משכב זכור ועל הבהמה פלד̇אלך אין הלכה כרבי יהודה:

כל שאומנתן בין הנשים לא יתיחד עם הנשים ר״ל שאינו מותר זה בשביל פרנסתו בשום פנים וחייב אדם שילמד את בנו אומנות נקיה לכך אסור שיעשהו ספר וככר בארנו שלא נחשדו ישראל על משכב זכור ועל הבהמה ולכן אין הלכה כרבי יהודה:

בריך רחמנא דסייען:

---

a) Ausgg. haben אבא גוריין. b) Ausgg. allein richtig לסטים. c) Ausgg. הגמלין. d) הספנין in d. Ausgg. e) Jes. XL. f) Ps. 92. g) Gen. XXIV, 1. h) Ib. i) Das Ms. ist an dieser Stelle defect. N. d. H. zu ergänzen יגוז ד̇אלך. k) Defect, nach Hebr. zu ergänzen חראם אן יציירה ספר והו.

dup 10-11-57

BM
506
.N238M8

314036

Moses ben Maimon

Masekhet Kidushin